המלצות צוות היישום לדו"ח גולדברג להסדרת התיישבות הבדואים בנגב

توصيات طاقم تطبيق توصيات تقرير جولدبرغ لتسوية سكن البدو في النقب

(החלטת ממשלה 3707, ספטמבר 2011)

(قرار حكومة ٣٧٠٧، سبتمبر, ٢٠١١)

ירושלים, כ"ז אייר תשע"א, 31 מאי 2011

أورشليم, ٣١ ايار ٢٠١١

תוכן עניינים

הקדמה 5

מתווה היישום – תמצית 9

פרק ראשון – תמורות לתביעות הבעלות 13

פרק שני – התיישבות הקבע 23

פרק שלישי – תהליך הסדרת תביעות הבעלות 30

פרק רביעי – תהליך הסדרת התיישבות הקבע 40

פרק חמישי – אכיפה 43

פרק שישי – ארגון 45

נספח א' – טיוב נתוני תביעות הבעלות 47

נספח ב' – הסתייגות חבר צוות היישום, ירון ביבי 49

נספח ג' – תיקונים שהתקבלו במסגרת ישיבת הממשלה
שהתקיימה ב– 11.9.11 50

הקדמה

ביום 18.01.09, הוגש לממשלה דו"ח ועדת השופט אליעזר גולדברג (להלן: **"דו"ח גולדברג"** או **"דו"ח הוועדה"**), אשר מונתה להמליץ בנושא הסדרת התיישבות הבדואים בנגב.

בהחלטת הממשלה מס' 4411 מיום ה – 18.1.2009 נאמר, כי הממשלה רואה במתווה המוצע על-ידי ועדת גולדברג בסיס להסדרת התיישבות הבדואים בנגב. כמו כן קבעה ההחלטה, כי העקרונות הבאים, שבאו לידי ביטוי בהחלטה על הקמת ועדת גולדברג, והעומדים גם בבסיס המלצותיה, יהוו את התשתית להסדרת סוגיית התיישבות הבדואים בנגב:

- גיבוש מדיניות מערכתית כוללת המשלבת טיפול בנושא הקרקע ובנושא תכנון והסדרת ההתיישבות.
- גיבוש מדיניות אשר תביא בחשבון את צרכי האוכלוסייה הבדואית, את תביעותיה לזכויות בקרקע, את צרכי המדינה ואת משאביה הקרקעיים והכספיים.
- גיבוש מדיניות אשר תהא בת-יישום בתוך תקופה קצרה, באופן שיהא בו כדי לבסס ולחזק את מערכת יחסי האמון בין הבדואים לבין המדינה.
- הסדרת הסוגיה ככל הניתן וככל הנדרש בחקיקה כך שיובטח פתרון מקיף, מוגדר ועקבי.

הממשלה מינתה צוות ליישום הדו"ח, עליו הוטל גם ליישב בין עיקרי הדו"ח להסתייגויות ממנו, אשר הוגשו ע"י רבים מהחברים בוועדה. הממשלה הנחתה את צוות היישום ויישוב ההסתייגויות כדלקמן:

- צוות היישום ויישוב ההסתייגויות יגיש לממשלה מתווה מפורט ובר-יישום להסדרת התיישבות הבדואים בנגב. הצוות יתבסס בעבודתו על דו"ח הוועדה ויידרש, בין היתר, לגבש המלצות לגבי ההסתייגויות שהועלו על-ידי חברי הוועדה והמופיעות בדין החשבון שלה.
- הצוות יגיש לממשלה תוכנית ליישום בסוגיות הבאות: מנגנון ההצטרפות לתהליך ההסדר, הקרקע, ההתיישבות, תהליכי התכנון, האכיפה האזרחית וחיזוק מנגנון הביצוע, לרבות התייחסות לנושאים שיוסדרו בחקיקה.

צוות היישום מילא את הנחיית הממשלה לפיה המתווה המוצע ע"י דו"ח גולדברג יהווה בסיס לעבודתו, תוך בחינת ההסתייגויות שהגישו חברי ועדת גולדברג לדו"ח והכרעה ביניהן. הצוות העמיק בבחינת נתוני היסוד הנוגעים לקרקע ולהתיישבות והמלצותיו מתבססות על בחינה קפדנית זו, שיצרה כשלעצמה, פתרון לחלק מהמחלוקות. מובהר, כי התייחסות הצוות להסתייגויות השונות שלובה בתוך המלצותיו ואינה מוצגת באופן נפרד.

ראוי לציין כי צוות היישום מונה לפעול לאחר עבודה מקיפה ומעמיקה שנעשתה על ידי ועדת גולדברג, ובכללה שמיעת עמדותיהם של בעלי עניין בנושא, בדואים ויהודים, מומחים, אנשי ציבור, ארגוני חברה אזרחית ונציגי משרדי הממשלה, ואין עבודת צוות היישום באה להחליף את השימוע הציבורי הרחב שנעשה ע"י הוועדה. לאור האמור, לא היה מקום לקיים שימוע נוסף על ידי צוות היישום. הצעת החוק תפורסם להערות הציבור ובמסגרת זו תוכל כמובן האוכלוסייה הבדואית להעיר את הערותיה.

בשנתיים שעברו, הוקדשה תשומת לב רבה על ידי צוות היישום, למימדים הארגוניים שיוכלו לאפשר את מימושה של תוכנית לאומית רחבה – בתחום המשאבים, ארגון הגופים ותפיסת הפעלתם, תיאום, הסברה, ועוד.

ברוח הנחיית הממשלה ובהתאם לעקרונות שעל פיהם הונחה לפעול, גיבש צוות היישום בעקבות דו"ח גולדברג, הצעת מתווה לממשלה, שתכליתה להעמיד פתרון ישים, מעשי ומקיף, לסוגיית הסדרת התיישבות הבדואים בנגב והקרקעות הנתבעות על ידם.

חברי צוות היישום מאמינים, כי המתווה המוצע מציג פשרה הוגנת ומאוזנת, אשר מעניקה הזדמנות, לבדואים ולמדינה, לפתוח דף חדש ביחסיהם.

הדו"ח מונח בפני הממשלה בתקווה ששלב דיוני הוועדות בנושא הסדרת התיישבות הבדואים הגיע לסיומו וכי באה העת לעשות. הדו"ח מונח בפני הציבור הרחב והציבור הבדואי, בתקווה, שיאפשר יציאה לדרך חדשה, תוך הבנה ושיתוף פעולה.

אהוד פראוור, ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה - יו"ר

אדר' שמאי אסיף
לשעבר ראש מינהל התכנון,
משרד הפנים

מר ירון ביבי
ראש מינהל מקרקעי ישראל

מר יהודה בכר
ראש הרשות להסדרת התיישבות
הבדואים בנגב

מר שרון גמבשו
לשעבר סגן הממונה על התקציבים,
משרד האוצר

עו"ד שרית דנה
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה,
משרד המשפטים

מר אבי הלר
ממונה על מחוז דרום,
משרד הפנים

רב פקד שלום בן שלמון
יועץ מחוז דרום לענייני ערבים,
משטרת ישראל

כמו כן השתתפו בעבודת הצוות בעלי תפקידים נוספים מהרשות להסדרת התיישבות הבדואים - אילן ישורון, איל חיון, יעקב קידר ואלי יפרח, ממחלקת יעוץ וחקיקה (אזרחי) במשרד המשפטים - עו"ד ארז קמיניץ, מאגף תקציבים במשרד האוצר - אריאל אבלין ואריאל יוצר, ממינהל התכנון במשרד הפנים ומטעמו – תמר כפיר ועו"ד תומר גוטהלף ומאגף תכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה – תמר פלד-אמיר ויונתן דקל.

מרכז עבודת הצוות לאורך רוב תקופת עבודתו היה מר עודד גילוץ, מהאגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה.

מתווה היישום - תמצית

בהתאם להחלטת הממשלה מס' 4411 מיום ה- 18.1.2009, נדרש צוות היישום להגיש לממשלה תוכנית ליישום במספר סוגיות: מנגנון ההצטרפות לתהליך ההסדרה, הסדרי הקרקע, ההתיישבות, תהליכי התכנון, האכיפה האזרחית וחיזוק מנגנון הביצוע, לרבות התייחסות לנושאים שיוסדרו בחקיקה.

בהתאם לכך, מתווה היישום המוצע לממשלה מציג מענה לסוגיות אלו, השלובות זו בזו ומרכיבות את הפתרון השלם.

להלן תוצג תמצית המתווה המוצע להסדרת התיישבות הבדואים בנגב ולפתרון המחלוקת על הבעלות בקרקעות בנגב, בהמשך להמלצות ועדת גולדברג:

1. תמורות לתביעות הבעלות

- הסדרת תביעות הבעלות והתמורות להן, תיעשה על פי חוק שיובא במהרה לאישור הכנסת.
- הזכות לקבל תמורה תתבסס על תביעות הבעלות שהוגשו בעקבות החלת הסדר המקרקעין בנגב הצפוני בשנת 1971 (להלן: "**תביעות הבעלות המקוריות**"). ייקבע מנגנון תמורות אחיד, שקוף ושוויוני, כאשר הקריטריונים למתן התמורות ייקבעו בחוק ולא יהיו נתונים למשא ומתן.
- במסגרת ההסדר המוצע נקבע, כי עבור תביעת בעלות מוחזקת (על קרקע שייעודה חקלאי) המוסדרת במלואה, תינתן תמורה בשיעור של 50% מהקרקע הנתבעת.
- עבור תביעת בעלות שאינה מוחזקת תינתן תמורה בכסף, אך בערך כספי כפול ואפשרות ייחודית להמרת התמורה הכספית במגרשים שהמדינה תחויב לפתח עבור תובע הבעלות, בכפוף להסדרים המפורטים בדו"ח זה.
- ייקבע משטר תמורות פוחת, לאלו שלא יעמדו בלוח הזמנים ובמתווה הכללי המוצעים בתוכנית.
- התמורות תינתנה רק לאחר, שבין השאר, פונתה הקרקע שאיננה כלולה במסגרת התמורות, ולאחר שהתובע הסכים לאפשר את השימוש בקרקע לכל צורך שהוא, כולל יישובם של בדואים אחרים.

2. תכנון והסדרת התיישבות הבדואים

- המדינה תחל, עם קבלת החלטת הממשלה, במהלך מרוכז של ייזום תכנון מתארי ומפורט אשר יקיף במשך זמן קצר וקצוב, את כלל אוכלוסיית הפזורה הבדואית בנגב, לרבות האוכלוסייה שאין לה תביעות בעלות בקרקע.
- תהליך הסדרת ההתיישבות יכלול תכנון של הרחבות צמודות דופן של יישובים קיימים על מנת שיכילו ריכוזי פזורה, קליטת תושבים ביישובי המועצה האזורית אבו בסמה וביישובים הוותיקים, והקמת התיישבות חדשה ככל שיידרש.
- ההתיישבות של הבדואים בנגב תוסדר, בתוך תחומי תכניות מאושרות המיועדות לכך, בהרחבות מתוכננות או בתחום שטחי החיפוש המוגדרים כנוף כפרי חקלאי משולב בתכנית המתאר המחוזית שאושרה. זאת, על פי קריטריונים של צפיפות ורציפות המוגדרים בתוכנית המתאר המחוזית (תמ"מ 23/14/4) ועל פי בחינה של גודל וכושר נשיאה כלכלי. הסדרה זו תיעשה ככל הניתן באופן שיקטין את הצורך בניוד אוכלוסייה.
- לא יתאפשר מיסודם או תכנונם של מקבצי מגורים קטנים ומפוזרים שלא יענו על עקרונות הצפיפות, הרציפות, הגודל וכושר הנשיאה, כפי שצוינו לעיל. הסדרת התיישבות קיימת או הקמת פתרונות התיישבות חדשים עבור קבוצת אוכלוסייה מסוימת, תותנה בכל מקרה בפינוים של מקבצים קטנים, מפוזרים, או של אזורי פזורה שיימצאו מחוץ לשטח שייקבע ליישוב.
- הסדרת ההתיישבות תיעשה בד בבד עם הסדרת תביעות הבעלות על הקרקע, תוך תכנון משותף ככל האפשר של ההתיישבות, במסגרת המגבלות הנתונות.

3. לוח זמנים

- לצד נכונות הממשלה למתן תמורות מרחיקות לכת בגין תביעות הבעלות ולמציאת פתרונות התיישבות נרחבים בשטחים בהם מתגוררת האוכלוסייה הבדואית, מתלווה ההכרה כי לא ניתן "למשוך" את הליך הסדרת ההתיישבות עד אין קץ. על כן, התוכנית המוצעת תהיה תחומה בזמן, וכל שלב ושלב בה יהא קצוב.

- התכנית מיועדת לסיים את כלל העיסוק בסוגיית הקרקעות ואת עיקר העיסוק בתכנון פתרונות ההתיישבות ואף חלק משמעותי מיישומם, תוך חמש שנים.
- ניהול הדיון על פתרונות התיישבות הקבע עם כל אחד מריכוזי הפזורה יהא קצוב בזמן. בתום פרק זה תתכנן הממשלה את הפתרון, על פי הבנתה.
- תובעי תביעות הבעלות המקוריות ייקראו לאשרר את תביעתם על פי תכנית שתוחל בהדרגה על חמישה אזורי-על, ואשר תסתיים בתוך שנתיים וחצי. לתובעי הבעלות בכל איזור-על, תינתן תקופה של תשעה חודשים לאשרר את תביעותיהם המקוריות. בתום תקופת האשרור לכל איזור, יפחתו באופן ניכר התמורות המוצעות לתביעה, ולאחר תקופה שתיקבע לא ניתן יהיה עוד לקבל תמורות על פי החוק. למי שיבקש שלא לקבל תמורות על פי החוק החדש, תיוותר האפשרות לברר את תביעת הבעלות שלו בהליכי ההסדר הרגילים ולהוכיחה בבית המשפט. תובעים אלה לא יוכלו לקבל תמורות לפי החוק החדש.

4. אכיפה

- בלא שהמדינה תאכוף את חוקיה ובכללם את חוקי המקרקעין וחוקי התכנון והבניה, לא ניתן יהיה לממש את התכנית המוצעת על ידי ועדת גולדברג ועל ידי צוות היישום. קיום החוק הינו חלק יסודי מקיומה של כל התיישבות מסודרת במדינת חוק.
- מערכת האכיפה בתחום חוקי התכנון והבנייה וחוקי המקרקעין כמו גם התיאום וזיקות הגומלין שבין הגופים השונים העוסקים באכיפה, תאורגן מחדש על מנת לאפשר לה עמידה במטלותיה באופן יעיל.
- מערכת האכיפה תפעל באופן נחוש ונמרץ למניעת הקמת בנייה חדשה מתוך ראייה כי תהליכי ההסדרה מחד וההתרחבות בו זמנית של הבנייה הלא חוקית מאידך, אינם יכולים לדור יחד בכפיפה אחת.
- מדיניות האכיפה לגבי מבנים בלתי חוקיים קיימים תביא בחשבון את התקדמות הליך ההסדרה, על מנת לסייע ככל הניתן לקידומה.

5. ארגון

- במשרד ראש הממשלה יוקם מטה ביצוע קטן על מנת להבטיח את הובלת כלל המערכת הלאומית להסדרת ההתיישבות של הבדואים בנגב.
- הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב תהווה יחידת ביצוע מרכזית בנושא הסדרת ההתיישבות. הרשות תאורגן במתכונת של יחידת סמך אשר תקבל מעמד עצמאי בתחום התקציב וניהולו, תחום הרכש, ההתקשרויות הדרושות לתכנון ולפיתוח, הייעוץ המשפטי וניהול כוח-האדם.

6. תוכנית לקידום הפיתוח והצמיחה הכלכליים של האוכלוסייה הבדואים בנגב

- התוכנית ליישום דו"ח גולדברג תהא מלווה בתכנית לפיתוח תשתיות ושירותים ציבוריים, במגזר הבדואי בנגב.
- מטרתה הראשית של התוכנית הינה ליצור מנופים לצמיחה ולפיתוח כלכליים - אשר יובילו לחיזוק התושבים והיישובים הבדואים בנגב ולהגברת עצמאותם הכלכלית. התוכנית תתמקד בנושאים הבאים:
  - תעסוקה
  - חינוך והשכלה
  - פיתוח תשתיות בדגש על תשתיות תומכות תעסוקה, השכלה וחברה
  - ביטחון ורווחה אישיים
  - חיזוק ופיתוח התשתית המנהיגותית, החברתית והקהילתית ביישובים
  - השלמת הקמת תשתיות ומוסדות ציבור במועצה האזורית אבו-בסמה

פרק ראשון - תמורות לתביעות הבעלות

1.1. מתן תמורות בחקיקה

תמורות לתובעי הבעלות תינתנה על פי חוק.

"המדיניות חייבת להיות מוגדרת ועקבית, וכדי שתהיה כך צריכים כל פרטיה למצוא את ביטוייה בחוק בלי מרווח לשיקול דעת. אין מקום לפשרות אינדיבידואליות ולמשא ומתן פרטני. מדיניות כזו משדרת חוסר נחישות וחוסר עקביות" (דו"ח גולדברג, סעיף 74).

1.2. תמורות לתביעות בעלות מוחזקות

1.2.1. תובע בעלות בקרקע מוחזקת יהיה זכאי, לפי החוק, לתמורה בגין תביעתו, של קרקע חקלאית בשטח שהוא **מחצית** משטח הקרקע הנתבעת ובלבד שיתמלאו התנאים הבאים:

1.2.1.1. הקרקע הוחזקה על ידי תובעיה ביום הגשת תזכיר התביעה המקורי לפי פקודת הסדר המקרקעין (נוסח חדש), תשכ"ט-1969 וכן במהלך תקופות נוספות, כפי שייקבע בחקיקה.

1.2.1.2. כל תובעי הבעלות באותה חטיבת קרקע לפי תזכיר התביעה המקורי או חליפיהם אשררו את תביעתם (לעניין זה "**אשרור תביעה**" - כמשמעותה בסעיף 3.2). הסדרי תמורה כאשר רק חלק מהתובעים אשררו את תביעתם, מפורטים בסעיף 1.6.

1.2.1.3. הקרקע הנתבעת היא בשיפוע המתון מ – 13%.

בתביעת בעלות על קרקעות ששיפוען 13% או תלול מזה, התמורות יהיו בשיעור של מחצית משטח הקרקע הנתבעת ויינתנו בכסף בלבד לפי המחירון שלהלן בסעיף 1.5.

מדיניות התמורות שהוצעה ע"י ועדת גולדברג הייתה לתת פיצוי בקרקע גם לתביעות הקטנות מ- 400 דונם ובכך לתת מענה בקרקע לכל בעלי התביעות, וזאת בניגוד למצב הקיים היום. צוות היישום מקבל עקרון זה אך מציע ליישמו באופן שונה כך שהתמורות בקרקע יינתנו באחוזים קבועים משטח התביעה החל מן הדונם הראשון.

ועדת גולדברג המליצה לתת לבעלי תביעות שגודלן עד 20 דונם, תמורות בקרקע בשטח מלוא התביעה ואילו לבעלי התביעות האחרות, תמורה פרוגרסיבית, כאשר אחוז שטח הקרקע שינתן כתמורה ילך ויקטן ככל שהתביעה מתייחסת לשטח קרקע גדול יותר. צוות היישום מצא קשיים ביישומו של עיקרון זה, בין השאר, כיוון שלרוב התובעים הקטנים יש יותר מתביעה אחת. במצב דברים עובדתי כזה, תוצאת החלת העיקרון הפרוגרסיבי עלולה להיות בלתי צודקת. כך, דרך משל, לתובע בעלות שיש לו שלוש תביעות קטנות יכול שיינתנו תמורות גדולות יותר בקרקע יחסית לתובע בעלות שלו אותו שטח קרקע נתבע, אך הוא משתרע על פני תביעה אחת בלבד. נוכח קשיים מעשיים אלה כמו גם נוכח הרצון לייצר ככל הניתן הסדר שוויוני ואחיד, בחר צוות היישום להמליץ על מתן תמורה בקרקע בשיעור אחיד מהתביעה.

בקביעת נוסחת התמורה חיפש צוות היישום אחר נוסחה שתבטא פשרה היסטורית אשר תאפשר להניע באופן נמרץ את תהליכי הסדרת ההתיישבות בנגב.

ועדת גולדברג המליצה כי תינתן תמורה בגין קרקע נתבעת שלגביה קבעה ועדת התביעות כי התובע החזיק בה ועיבד אותה בשנים שלפני הקמת המדינה (סעיף 85 לדו"ח). צוות היישום מצא, כי הליכה בנתיב זה תאריך עד מאד את הליכי ההסדרה, וסבר שיש לתת קדימות לשיקולי היעילות והפשטות גם במחיר ויתור מסוים על בחינת ההיסטוריה של ההחזקה בקרקע. לפיכך מציע צוות היישום שהמדינה תמשיך להתייחס לתזכיר התביעה כאל בסיס מספיק לבחינת הזכאות להיכלל בהסדרה על פי החוק ולקבל תמורות במסגרתו. יצוין כי הוועדה לא ראתה לנכון לשנות מהנוהג הקיים על פי החלטה מס' 1028 של מועצת מקרקעי ישראל ועל פי החלטות שקדמו לה, שלפיו ניתנת תמורה גם על קרקע שהופקעה לפי חוקי ההפקעה השונים.

לעניין היותה של הקרקע מוחזקת מציע צוות היישום, להסתפק בבחינת החזקתה במועד הגשתו של תזכיר התביעה, מבלי להידרש לבחינת החזקתה הרציפה של הקרקע או להחזקתה בשנים שקדמו לקום המדינה (יובהר, כי אין באמור כדי להשפיע על צורך בעמידה בדרישות הדין ביחס למי שיבקש להמשיך בהליכי ההסדר על פי החוק הקיים). הצוות כלל במתווה היישום את העיקרון שהוצע בוועדת גולדברג, כי תמורה בקרקע תינתן רק בגין תביעה לקרקע הראויה לעיבוד חקלאי. לצורך החוק המוצע תוגדר הקרקע הראויה לעיבוד חקלאי כקרקע נתבעת ששיפועה מתון מ־ 13%.

1.3 התמורה בגין תביעות בעלות בקרקע שבתוך תכנית מתאר של יישוב בדואי בנגב

1.3.1 תובע בעלות בקרקע הנמצאת ביום החלטת הממשלה בשטח שחלה עליו תוכנית מתאר מקומית בתוקף ליישוב בדואי בנגב והמיועד באותה תכנית לפיתוח, ותביעתו היא תביעה מוחזקת, יקבל כתמורה קרקע חקלאית ששטחה מחצית משטח הקרקע הנתבעת, מחוץ לאותו יישוב, ושלא בתחום תכנית המתאר. נוסף על תמורה בקרקע כאמור, יהיה זכאי תובע הבעלות לתמורה כספית בסכום של חמשת אלפים ₪ לכל דונם תמורה בקרקע, ובלבד שיתמלאו התנאים המפורטים בסעיף 1.2.

1.3.2 תובע בעלות כאמור בסעיף 1.3.1, יהיה רשאי לבקש מהרשות להסדרת התיישבות הבדואים לקבל את קרקעות התמורה בשטח עליו חלה תכנית מתאר ליישוב כאמור ובלבד שהוא מיועד לפי התכנית לחקלאות. קבעה הרשות שיש אפשרות להיענות לבקשה זו, יוכל התובע לקבל את קרקעות התמורה בתוך תחומה של תכנית כאמור ובלבד שבגין כל דונם תמורה בקרקע המגיעה לתובע לפי סעיף זה מחוץ לתחומה של תכנית כאמור, יוכל לקבל מחצית הדונם בתוך תחומה של התכנית.

1.4. תמורות בגין תביעות בעלות בקרקע בלתי מוחזקת

1.4.1. תובע בעלות בקרקע בלתי מוחזקת יהיה זכאי על פי החוק לתמורה כספית המשקפת, על פי הערכים שייקבעו בחוק והמפורטים בסעיף 1.5, את כפל שוויה של הקרקע שהיה מקבל תובע בעלות בקרקע מוחזקת כתמורה, וכן את התמורות הכספיות שהיה מקבל אותו תובע.

1.4.2. תובע בעלות בקרקע בלתי מוחזקת יהיה זכאי ככל שירצה בכך, להקצאה של מגרשי מגורים מפותחים וזאת כנגד ויתור על תמורה כספית, כולה או חלקה, לפי העניין. בגין כל מגרש מגורים מפותח כאמור יוותר תובע הבעלות על השווי הכספי של 10 דונם מתוך התמורה שמגיעה לו. בגין תזכיר תביעה בקרקע שאינה מוחזקת ניתן לקבל הקצאה של עד שבעה

מגרשי מגורים, לכל היותר. אופן חלוקת המגרשים בין תובעים השותפים לאותה תביעה, ייקבע בחוק. כמו כן תובע יחיד לא יוכל לקבל הקצאה העולה על 7 מגרשי מגורים וזאת אף אם תובע הוא במספר תזכירי תביעה שאושררו.

1.4.3. תמורות בגין החלק מתביעות הבעלות על קרקעות ששיפוען 13% או תלול מזה, יינתנו לפי המחירון שלהלן בסעיף 1.5.

ועדת גולדברג קבעה שלושה כללים ביחס לתביעות בעלות בלתי מוחזקות. לגבי קרקעות המצויות ב"אזור התמורה המוגדר" (סעיף 87) ומוחזקות ע"י אחר תינתן תמורה בכסף בלבד. לגבי קרקעות המצויות מחוץ לאזור התמורה נקבע כי תינתן תמורה בקרקע. כמו כן, קבעה הוועדה פיצוי כספי שונה ונמוך יותר עבור תביעות שאינן מוחזקות (סעיף 106).

צוות היישום עסק בשאלת התמורות הראויות בסוגיה זו ובעיקר בשאלה באיזו מידה ראוי לתת תמורה בקרקע חקלאית גם בגין תביעות של קרקעות שלא היו מוחזקות בידי התובע במועד הגשת תזכיר התביעה המקורי. צוות היישום בנה את מערך התמורות המגיעות לבעלי תביעות לא מוחזקות באופן הבא:

התמורה עבור תביעת בעלות לא מוחזקת, תהא דומה במהותה לתמורה הניתנת לתובע בעלות של קרקע מוחזקת. כיוון שאין אפשרות ממשית לתת תמורה גם לתובעים אלה בקרקע חקלאית, וכיוון שיש הבדל של ממש בין מי שהחזיק בקרקע, למי שלא החזיק בקרקע - התמורה שתוצע לתובעים אלה תהיה תמורה כספית.

כפי שיתברר בסעיף 1.7 צוות היישום ממליץ לאפשר לכל מי שזכאי לתמורה בקרקע, להמירה בתמורה כספית, אשר שיעורה, אם יבקש הזכאי להמיר את כולה, יהיה כפל שוויה של הקרקע החקלאית, כפי שייקבע בחוק.

עיקרון דומה מוצע להחיל גם על תובעי הבעלות בקרקע לא מוחזקת. כיוון שמוצעת להם תמורה כספית בלבד, מציע צוות היישום לקבוע את סכום התמורה הכספית לפי כפל שוויה של קרקע חקלאית שיכול היה תובע בעלות לקבל, אם היה תובע של קרקע מוחזקת. בנוסף, ניתנת לתובע בעלות בקרקע לא מוחזקת אפשרות לקבל תמורה קרקעית במגרשים מפותחים תוך שפיתוחם יסובסד ע"י המדינה. בהקשר זה, קבעה הוועדה שיש מקום לתת תמורה גם על קרקע שהופקעה לפי חוקי ההפקעה השונים.

1.5. מחירון התמורות הכספיות לקרקע

1.5.1. יקבע בחקיקה מחירון עבר תמורות בכסף, אשר יינתנו על פי פרק זה.

1.5.2. ערכה של התמורה הכספית יהא כדלקמן:

5,000 ₪ לדונם קרקע מישורית, ששיפועה 6% או מתון מזה.

4,000 ₪ לדונם קרקע שאינה מישורית, ששיפועה מתון מ-13%.

2,000 ₪ לדונם קרקע שאינה מישורית, ששיפועה 13% או תלול מזה.

10,000 ₪ לדונם קרקע בתחום המיועד לפיתוח בתוך תכנית מתאר מקומית מאושרת של כל אחד מהיישובים הבדואים בנגב כפי שנקבעו ביום קבלת החלטת הממשלה. (רק במצבים המפורטים בסעיפים 1.6 ו- 1.8, אשר בהם לא ניתן היה לתת את מלוא התמורה שנקבעה בקרקע, וכהשלמה למחצית ערך התביעה).

1.6. תמורות לתביעות שלא אושררו על ידי כל התובעים

ככל שיפחת חלקם של התובעים בתביעה המקורית שאישררו את תביעתם, כן יפחת, באופן יחסי, אחוז התמורה בקרקע שתינתן לכל תובע, על פי הדוגמא שבסעיף 1.6.5, כאשר יתרת התמורה תינתן בכסף.

בעבודת צוות היישום הסתבר שרבים מבין הסכמי הפשרה הנערכים כיום עם תובעי בעלות אינם מתייחסים למלוא שטחה של התביעה המקורית. בדרך זו, חלקים לא מבוטלים מהשטח הנתבע בכל תביעה נותרים בלתי מוסדרים לאורך שנים. במצב זה יש קושי לעשות שימוש אפקטיבי גם בקרקע המוסדרת ובעיקר אין בדרך זו, כדי להביא לפתרון אפקטיבי של הסוגיה בכללותה. על מנת להביא לשינויו של מצב זה ולקדם ככל הניתן את פתרון סוגיית הקרקעות בשלמותה, מציע צוות היישום לתת תמריץ ממשי להסדרתן של תביעות במלואן, על דרך של קביעת תמורה גבוהה יותר בקרקע ככל שחלקים גדולים יותר מהתביעה המקורית יוסדרו.

1.6.1. תובע בעלות שיש לו חלק בתביעה מקורית, שלא אושררה על ידי כל השותפים לה, אך הוא עצמו אשרר את תביעתו, יהא זכאי לתמורה בקרקע, בשיעור מוקטן. כן יהיה תובע זה זכאי לתמורה כספית כהשלמה לפער שבין קרקע התמורה שיהיה זכאי לקבל, למחצית ערך חלקו בתביעה.

1.6.2. ככל שכתב האשרור ייחתם על ידי תובעים של פחות ממחצית משטח התביעה המקורית, יהיה זכאי כל אחד מהשותפים לתביעה שחתמו על כתבי האשרור, לתמורה בקרקע בשיעור 20% משטח הקרקע הנתבע על ידו, וכן לתמורה כספית כהשלמה לפער שבין קרקע התמורה למחצית ערך חלקו בתביעה, והכל על פי משטר התמורות המשני הקבוע בסעיף 1.8.1.2.

1.6.3. לאחר חלוף המועד לאישרור התביעה כאמור בסעיף 3.2, תינתן תקופה קצרה נוספת לאישרור תביעה, אשר תזכה את המאשררים באיחור בתמורות בגובה התמורות אותן יוכלו לקבל המצטרפים המועד, אף כי הצטרפותם המאוחרת לא תגדיל את התמורות הניתנות לכלל התובעים. תובע אשר יאשרר את תביעתו במועד מאוחר לזה אך לא יאוחר מעשרים ואחד חודשים מחלוף המועד לאשרור התביעה, יקבל תמורה מופחתת בקרקע בהיקף של 20% משטח התביעה בקרקע והשלמה למחצית ערך התביעה בכסף, בהתאם למשטר התמורות המשני הקבוע בסעיף 1.8.1.3.

1.6.4. ערך התמורה הכספית שיקבל תובע לא מחזיק ייקבע לפי התמורה שהיה מקבל כאילו היה תובע מחזיק שהמיר את מלוא תמורתו. זכות ההמרה למגרשים מפותחים של תובע לא מחזיק תקבע ביחס לדונמים תמורה בקרקע חקלאית שהיה מקבל כאילו היה תובע מחזיק, כאמור בסעיף 1.4.2. דהיינו, ביחס המרה של 10 דונם למגרש, ועד הקצאה של שבעה מגרשים לתזכיר תביעה.

1.6.5. בהתאם לעקרונות שהוצגו לעיל יהיה מודל התמורה בהתייחס לחלק התביעה שאושרר, בהתאמה ביחס עולה וקבוע, וכפי הדוגמא המובאת כדלהלן:

שיעור הקרקע מתביעת הבעלות שאושרר	שטח התמורה בקרקע, באחוזים משטח הקרקע הנתבעת שאושרר	שטח הקרקע בגינה תינתן תמורה כספית, באחוזים משטח הקרקע הנתבעת שאושרר
100%	50%	0%
90%	45%	5%
80%	40%	10%
70%	35%	15%
60%	30%	20%
50%	25%	25%
פחות מ – 50%	20%	30%

1.7. המרת קרקע תמורה בכסף

1.7.1. תובע בעלות הזכאי לתמורה בקרקע, יוכל להמיר את הקרקע, כולה או חלקה, בתמורה כספית, על בסיס מחירון התמורות הקבוע בסעיף 1.5. כפי שפורט לעיל, תובע בעלות שיבחר להמיר את מלוא קרקעות התמורה להן הוא זכאי בתמורה כספית, יוכל לקבל בגין כל דונם קרקע תמורה שוויתר עליה, כפל שוויה של קרקע התמורה, על פי מחירון התמורות שיפורט בחוק. תובע שיבחר להמיר חלק מקרקעות התמורה, יקבל תמורה כספית בגין כל דונם קרקע שימיר, לפי שיעורים בהתאמה ביחס עולה וקבוע, כפי שהם מפורטים בטבלה שלהלן ובהתאם לה – באופן יחסי:

אחוז התמורה הקרקעית שהומרה לכסף	מקדם ההכפלה של המחיר לדונם מקרקע התביעה המקורית
100%	200%
90%	190%
80%	180%
70%	170%
60%	160%
50%	150%
40%	140%
30%	130%
20%	120%
10%	110%

1.7.2. ככל ששטח התביעה מיועד לשטחי מסחר או תעשיה על פי התכנית התקפה ביום קבלת החלטת הממשלה, שהיא ברמה של תכנית מתאר מקומית לפחות, תהיה רשאית הרשות להסדרת התיישבות הבדואים לאפשר לתובע להמיר את התמורה המגיעה לו בקרקע חקלאית, במגרשי מסחר ותעשיה, על פי כללים שייקבעו בהחלטות מועצת מקרקעי ישראל.

1.8. משטר תמורות משני

1.8.1. במקרים המפורטים להלן, יוכלו תובעי הבעלות לקבל תמורות לפי משטר תמורות השונה מהאמור לעיל (להלן: "**משטר תמורות משני**"):

1.8.1.1. תביעות באזורים בהם החליט ראש הממשלה שלא ניתן להחיל לגביהם את ההסדר שבחוק (ראה סעיף 3.1.1).

1.8.1.2. תביעות שבהן עד למועד שייקבע לפי החוק לא אשררו את התביעה תובעים של מחצית לפחות מהשטח הנתבע המקורי (ראה סעיף 1.6.2).

1.8.1.3. תובע בעלות אשר אשרר את חלקו בתביעה לאחר המועד שנקבע לכך לפי החוק (ראה סעיף 1.6.3), אך לא יאוחר מעשרים ואחד חודשים מאותו מועד.

1.8.2. להלן מרכיבי התמורה המשנית אשר יחולו במקרים אלו בהתמלא התנאים המפורטים בסעיפים 1.2.1.1 ו- 1.2.1.3:

1.8.2.1. תובע בקרקע מוחזקת יהיה זכאי לתמורה בקרקע של 20% מהקרקע הנתבעת על ידו, ולהשלמה למחצית ערך תביעתו - בכסף.

1.8.2.2. ערך התמורה שיקבל תובע לא מחזיק יחושב כאילו היה תובע מחזיק שהמיר את מלוא תמורתו.

1.9. כללים למתן התמורה

1.9.1. קרקעות לתמורה

1.9.1.1. תמורות בקרקע יינתנו בשטחים הנמצאים בתוך תחום תכנית המתאר המחוזית החלקית למטרופולין באר שבע (תמ"מ 23/14/4) באחד מן התחומים הבאים:

- בתחום המסומן כ"נוף כפרי חקלאי משולב";
- בתחום המסומן כ"נוף כפרי חקלאי" בצומת ערוער;
- בתחום המסומן כ"נוף מדבר" ובלבד שהוא מזרחית לדרך מס' 40 וצפונית לקו רוחב 551,500;

1.9.1.2. קרקע שתינתן כתמורה, תהא קרקע חקלאית אשר תהיה ככל הניתן דומה בסוגה החקלאי לקרקע שנתבעה. ניתן יהיה להמיר, בהסכמת הרשות להסדרת התיישבות הבדואים, קרקעות

תמורה לקרקעות חקלאיות מסוג שונה, מגרשי מסחר ותעשיה, על פי כללים שיקבעו בהחלטות מועצת מקרקעי ישראל.

1.9.1.3. ככל שתותר המרה לפי כל דין, תיעשה ההמרה כך שתאפשר פיתוח מלא ושלם של איזורי התעשייה או אזורי המגורים ותהא כפופה לשיקולים תכנוניים ולצורך לוודא רציפות בתכנון ובפיתוח איזור התעסוקה או המגורים.

1.9.2. מתן התמורה הכספית או הקרקעית יהיה פטור ממס (סעיף 88 בדו"ח גולדברג).

1.9.3. תובע בעלות הזכאי להקצאה של מגרש מגורים עקב המעבר מפזורה ליישוב, בין אם הוא תובע של קרקע מוחזקת ובין אם הוא תובע קרקע שאינה מוחזקת, שטח מגרש המגורים שיוקצה לו (ולגבי תובע קרקע שאינה מוחזקת – ערך המגרש) ינוכה מסך התמורה לה הוא זכאי (סעיף 105 בדו"ח גולדברג).

1.9.4. הסכמים שנחתמו בעבר בין המדינה לבין תובעי קרקע לא ייפתחו ותנאי ההסכמים יחולו במלואם (סעיף 79 בדו"ח גולדברג).

פרק שני - התיישבות הקבע

2.1 פתרון סוגיית ההתיישבות הלא מוסדרת

בדו"ח גולדברג נקבע כי פתרון סוגיית ההתיישבות הלא מוסדרת המכונה "הכפרים הלא מוכרים" חיוני לקידום האוכלוסייה הבדואית ונחוץ לפיתוח הנגב. בהמשך להמלצת דו"ח גולדברג (סעיף 110), הפתרון לסוגיה צריך להיעשות בהתאם להנחיות, האפשרויות והמגבלות של תוכנית המתאר המחוזית למטרופולין באר שבע, תמ"מ 23/14/4 (להלן: **"התמ"מ"**). מסגרת תכנונית זו תיתן מענה באמצעות הרחבות צמודות דופן של יישובים קיימים על מנת שיכילו ריכוזי פזורה, קליטת תושבים ביישובי המועצה האזורית אבו בסמה וביישובים הוותיקים, ובאמצעות הקמת התיישבות חדשה ככל שיידרש.

התמ"מ, שאושרה ע"י ועדת המשנה של המועצה הארצית לתכנון ובניה, אשר הוסמכה לצורך זה, הגדירה את מרחב הפתרונות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב, תוך הבטחת הצרכים הכלל-ארציים והמטרופולינים לדור הזה ולדורות הבאים. התמ"מ מבוססת על תכנית אב למטרופולין באר שבע שקדמה לה.

התפיסה העקרונית של התכנון הינה לאפשר מגוון רחב של פתרונות התיישבות, לרבות, במקרים מתאימים, גם הסדרת התיישבות בלתי מוסדרת של בדואים בנגב באזור מושבה או בקרבה מיידית. התמ"מ מאפשרת, במכוון, גמישות תכנונית ואיננה קובעת מראש, את פתרונות ההתיישבות המדויקים לאותם מקרים שעדיין לא גובשה לגביהם הסדרה תכנונית מפורטת. התמ"מ מאפשרת פתרונות התיישבות מגוונים, באזור נרחב שנקבע בה לצורך הסדרת התיישבות הבדואים. אזור זה הוגדר בתמ"מ כאזור "נוף כפרי חקלאי משולב" (להלן: **"האזור המשולב"**) בו ניתן יהיה לאשר תכניות שמאפשרות התיישבות חדשה והרחבת התיישבות קיימת, ללא צורך בעריכת שינוי לתכנית המתאר המחוזית.

כפי שהתמ"מ מגדירה היכן ניתן לאפשר בכפוף לכל השיקולים, התיישבות חדשה או הרחבת התיישבות קיימת, כך מגדירה התמ"מ אזורים בהם לא תתאפשר התיישבות.

מודגש כי התמ"מ אינה סיומו של תהליך קבלת החלטות לגבי התיישבות הקבע של הבדואים אלא מסגרת מאפשרת. האפשרויות שמייצרת התמ"מ, כללי

התכנון ושיקולי עלות, יחד עם הצרכים שעולים מהשטח, צריכים להתגבש לכלל תכנית התיישבות כוללת אשר תוכן על ידי צוותי תכנון משותפים לרשות הבדואים ולמינהל התכנון, תוך היוועצות עם התושבים, וכל זאת בכפוף לעקרונות שיוצגו בהמשכו של פרק זה.

2.2 עקרונות תכנון ההתיישבות

פתרונות ההתיישבות יבטיחו עמידה בכללים שנקבעו בתמ"מ, כולל כללים של צפיפות מינימום ורציפות הבינוי והפיתוח ביישוב. רציפות הבינוי והפיתוח מחייבת להימנע מהשארת שטחי ביניים בלתי מפותחים בין שטחי ההתיישבות שבתוך היישוב. הממשלה בבואה לאשר הקמת יישוב תביא בחשבון את הצורך להבטיח, בין היתר, גודל מינימאלי וכושר נשיאה מוניציפאלי.

פגיעה ברציפות השטח המפותח של יישוב יוצרת עלויות כלכליות וחברתיות בהקמה ובאחזקה, פוגעת באיכות החיים בו, בכושר לספק שירותים לתושביו, ופוגעת בתפקודו הכלכלי-חברתי לאורך זמן.

דו"ח גולדברג מציע "להכיר ככל שניתן בכל אחד מן הכפרים הבלתי מוכרים אשר קיימת בו מסה מינימאלית של תושבים, כפי שתיקבע, ויהיה לו כושר נשיאה מוניציפאלי, ובתנאי בל יעבור שהכרה זו לא תעמוד בסתירה לתכנית המתאר המחוזית" (סע' 110 לדו"ח). צוות היישום מציע לבסס את התכנון על עקרונות של צפיפות ורציפות, כפי שפורט לעיל, ולאפשר הקבצות מגוונות שיתגבשו לכלל יישובים במהלך התכנון המפורט, ובהתאם למבנה החברתי והפיסי ולכושר הנשיאה המוניציפאלי, כמומלץ ע"י דו"ח גולדברג.

2.2.1 מיסודם או תכנונם של מקבצי מגורים יותנה בכך שיעמדו בעקרונות של גודל, צפיפות, רציפות וכושר נשיאה כאמור. הסדרה של התיישבות קיימת או הקמה של פתרונות התיישבות חדשים עבור קבוצת אוכלוסייה מסוימת, תותנה בכל מקרה בפינויים של מקבצים קטנים או מפוזרים, או של אזורי פזורה שיימצאו מחוץ לשטח שייקבע ליישוב, בין אם השטח נמצא בתוך האזור המשולב ובין אם מחוצה לו.

2.2.2 ככלל, במקרה של זכאות לשטחים נרחבים של קרקע חקלאית, יוקצו אלה מחוץ לאזורים המיועדים להתיישבות ולא בהכרח בזיקה אליהם.

2.2.3 הסדרת ההתיישבות, על כל מגוון סוגיה, תבטיח כי בין היישובים שיתוכננו יישמרו מרווחים פתוחים רחבים, ללא מגורים, מתקנים או מבנים, שישמשו חייצים נופיים ויוכלו לשמש לחקלאות, לתשתיות ולשימושים של פנאי ונופש לרווחת התושבים.

2.3 מהלך יזום ומרוכז של תכנון מתארי ומפורט

מעת קבלת החלטת הממשלה, תקיים הרשות להסדרת התיישבות הבדואים באמצעות צוותי תכנון, דיאלוג עם התושבים בנושא פתרונות ההתיישבות. בהמשך לכך תקדם הרשות עם מינהל התכנון את התכנון המתארי והמפורט, בתחום המסגרת שנקבעה בתמ"מ והעקרונות המפורטים בדו"ח זה.

תהליך מואץ של הסדרת הקבע של ההתיישבות יבוצע על ידי תהליך תכנוני מהיר ברצף זמנים ובאורח מלא ככל הניתן, ללא יצירת מצבי ביניים שינציחו את המצב הקיים ושעלולים למנוע את סיום ההסדרה.

הסדרת הקבע של ההתיישבות הבדואית תכלול גם את האוכלוסייה שאין לתושביה תביעות בעלות כלשהן.

דו"ח גולדברג מציע "לאמץ הגדרה יישובית חדשה עבור הכפרים הבלתי מוכרים, אשר ייקבע כי הם יוכרו בעתיד". דו"ח גולדברג מציע לקבוע עבור כפרים אלה "קו כחול זמני" ומציע כי הם יסומנו על ידי המועצה הארצית לתכנון ולבנייה בתמ"מ בסימון מיוחד של "התיישבות במעבר" (סע' 109 לדו"ח). המלצה זו של הוועדה נבחנה בכובד ראש, אל מול ההתנגדויות המהותיות שעלו בעניין זה.

המונח "קו כחול זמני", בהקשר המוצע, אינו מעוגן בדין ואף לא בשפת התכנון המקובלת. שימוש במנגנון שכזה ללא מסד תכנוני שבחן את כלל השיקולים ולווה בשיתוף האוכלוסייה, עלול להגביר את העמימות ולתרום לחוסר ודאות בהמשך הטיפול בהסדרת ההתיישבות, כמו גם להכביד ולהקשות על הסדרה תכנונית וקרקעית מהירה וראויה של ההתיישבות הבדואית בנגב. אשר על כן, צוות היישום אינו רואה מקום ליצור הבחנה זמנית בין חלקי ההתיישבות הבלתי מוסדרת באמצעות סימון והכשרה זמניים של חלק מהמקבצים, אלא ממליץ להאיץ את הסדרת הקבע של ההתיישבות.

התיישבות קבע מסודרת תתוכנן בשיתוף התושבים כפי שמגדיר דו"ח גולדברג (סע' 111-112 לדו"ח). צוות היישום איננו רואה, אפוא, תרומה בהבחנה מוקדמת בין התיישבות בלתי מוסדרת אחת לשנייה, לצורך מתן שירותים או לכל צורך אחר, בטרם התקיים הדיאלוג המתוכנן עם האוכלוסייה.

2.4 הקשר בין קרקע לבין תכנון

2.4.1 פתרון התיישבותי יגובש בהתייחס, בין השאר, לקביעת הזכאות בגין תביעות הקרקע ותוך התחשבות בזכאות זו.

2.4.2 הפרוגראמה ההתיישבותית של הסדרת ההתיישבות תביא בחשבון גם את הזכאות לתמורות בקרקע בגין תביעות בעלות שאושררו לאותם תובעים אשר תוכנית כזו רלוונטית עבורם.

2.4.3 הקצאת קרקע למגורים תעשה בהתאם לצרכים העכשוויים של האוכלוסייה הקיימת. זאת כדי לאפשר רצף של אכלוס בכל אחד מאזורי ההתיישבות הקיימים או המתוכננים, וכדי להבטיח מבנה יישובי יעיל המאפשר מערך שירותים מלא ובר אחזקה, כבר בשלביו הראשונים, אשר יבטיח רווחה ואיכות חיים לאורך זמן.

2.5 שיתוף הציבור בתכנון

2.5.1 עבודת צוותי התכנון ונציגי הרשות להסדרת התיישבות הבדואים תהיה משתפת במהותה ומתחילתה. הצוותים ייפגשו עם האוכלוסייה, יבררו, ככל הניתן, את הרצונות באופן בלתי אמצעי וינסו, ככל הניתן, לגבש קונצנזוס רחב ככל האפשר לגבי אופייה של ההתיישבות המוסדרת בעתיד ומיקומיה. צוותי התכנון ונציגי הרשות, יבחנו, תוך שיתוף האוכלוסייה את הפתרונות האפשריים ויגבשו את המתווה המיטבי למהלך זה. כל זאת, מתוך מגמה לענות על מירב הצרכים מבלי להתפשר על איכות ההסדרה, על עקרונות הגודל, הצפיפות, הרציפות וכושר הנשיאה, ועל האינטרסים הלאומיים והמטרופוליניים, כפי שבאים לידי ביטוי בתמ"מ.

2.5.2 צוותי התכנון ימליצו, תוך שיתוף של האוכלוסייה ככל הניתן, על פתרונות התיישבות מגוונים שיתאימו ככל האפשר לאופי האוכלוסייה, לרצונותיה ולצרכיה, בכפוף כמובן לאפשרויות הקרקעיות, ליכולותיה של המדינה ולעקרונות התכנוניים. פתרונות אלה יכול שיכללו שכונות ביישובי הקבע הוותיקים, ביישובי אבו בסמה, או הרחבות צמודות דופן שלהם ואתרי התיישבות חדשים. מגוון פתרונות ההתיישבות כולל יישובים בעלי אופי עירוני, פרברי, כפרי או אף יישובים המשלבים ביניהם.

2.5.3 תהליך התכנון ילווה באופן רציף בתהליכי הסדרה. תכנית לישוב חדש תאושר רק לאחר שהוסדרו תביעות הבעלות וההסדרים האחרים אשר יאפשרו את הקמת היישוב בפועל.

2.5.4 כאמור, המדינה תפעל ככל הניתן לשיתוף האוכלוסייה אך בכל מקרה תפעל כך שהתכנון יסתיים בתוך פרק זמן סביר. במקרים בהם לא יושגו הבנות בנושא ההתיישבות לאורך תקופה סבירה מתחילת עבודתו של הצוות, ובאזורים בהם החליט ראש הממשלה כי לא בשלו התנאים להחלת ההסדר (סעיף 3.1.1), תהיה רשאית המדינה לתכנן את פתרונות ההתיישבות על פי שיקוליה, תוך שהיא מתחשבת ככל הניתן בצרכי התושבים וברצונותיהם כפי שיובעו עד אז.

2.6 שילוב מהלכי האכיפה ליישום הפתרונות התכנוניים

בשל חשיבות מימוש התכנית המוצעת לטובת כל הנוגעים בדבר, במועדים הנקובים ובאופן מלא, יושם דגש רב על אכיפת ביצוע התכנית. פתרונות המגורים יקודמו ככל הניתן תוך הידברות, אך גם אם הידברות זו לא תישא פרי, ואף לגבי תושבים או קבוצות שיהיה עליהם להעתיק את מקום מגוריהם למיקום אחר שייקבע, יקודמו הפתרונות אף אם התושבים לא ישתפו פעולה בקביעתם, ואף אם הפתרונות לא יהיו מוסכמים עליהם, ויינקטו ע"י רשויות האכיפה אמצעים נחושים למימוש ההחלטות שהתקבלו.

2.7 תהליך התכנון

2.7.1 בכדי ליישם את המלצות דו"ח גולדברג ואת המלצות צוות היישום לעיל, ממליץ צוות היישום לפתוח במהלך מרוכז של ייזום תכנון מתארי ומפורט שיקיף במהירות את כלל אוכלוסיית הפזורה הבדואית בנגב באמצעות צוותי תכנון בכמות הנדרשת. הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב תהא אחראית לייזום תהליכי התכנון לרבות ההתקשרויות עם צוותי התכנון בהיקף הנדרש, ותלווה ותנחה אותם מקצועית. ברשות ימונה מתכנן בכיר בעל כשירות לשמש כמתכנן מחוז. עד להגשת הדוח לממשלה תתקיים עבודת מטה אשר תסדיר את היערכות הוועדה המחוזית לטיפול מיטבי בתכניות.

2.7.2 מעת קבלת החלטת הממשלה, ולא יאוחר מכניסת החוק החדש לתוקפו, תקיים הרשות יחד עם צוותי התכנון דיאלוג עם התושבים בנושא פתרונות ההתיישבות, ואלה יקדמו את התכנון המתארי והמפורט, בתחום המסגרת שנקבעה בתמ"מ והעקרונות המפורטים בדו"ח. תהליך זה יתנהל במקביל לשלבי מתן התמורות וקביעת מיקומן ככל שהדבר יתחייב להשלמת התכנון.

2.7.3 כל אחד מצוותי התכנון יופקד על תכנון עבור אזור מסוים או קבוצת אוכלוסייה שלה מאפיינים משותפים ורצון בסיסי להתגורר במסגרת יישובית משותפת: בשכונות חדשות של יישובים קיימים או ביישובים חדשים.

המהלך כולו יעשה במגמה שלפחות בשני אזורי-העל הראשונים יתבצע נתח משמעותי של הפיתוח וראשית מהלך ההתיישבות בפועל תוך חמש שנים.

2.8 המסגרת התכנונית

נוכח החשיבות הלאומית שבהסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב, תיבחן האפשרות לקידום התכניות שיוכנו בידי צוותי התכנון שימונו, כמפורט לעיל, במסגרת של תכנית מתאר ארצית עם הוראות של תכניות מפורטות. מומלץ, כי התכנית שתיערך תכלול גמישויות בנושאים שונים אשר יאפשרו בהמשך עריכת שינויים שיבוצעו בסמכות מוסדות התכנון האחרים. בדרך זו ייחסך הזמן הנדרש לצורך קבלת הקלות מתכניות מתאר ארציות.

ככל שיוחלט שקידום התכנון ייעשה בדרך של תכניות מתאר מקומיות, יקודמו בדחיפות השינויים או ההקלות הנדרשים לתכניות המתאר הארציות אשר יאפשרו את אישורן המהיר של תכניות המתאר המקומיות כאמור.

פרק שלישי - תהליך הסדרת תביעות הבעלות

בהתאם להמלצת ועדת גולדברג, הסדרת תביעות הבעלות תעשה במסגרת הוראות חוק שיקבעו את משטר ההסדרה (להלן: "**ההסדרה המיוחדת**"), כמפורט להלן.

3.1. שלבי הליך מתן התמורות

מתן התמורות לתביעות הבעלות ייעשה בחמישה שלבים מרכזיים:

השלב הראשון, שלב "אשרור התביעות" - מרגע קבלת החוק ייקראו תובעי הבעלות (במסמך זה "**תובעי בעלות**" - התובעים המקוריים, חליפיהם מרצון או עפ"י דין וכפי שיוגדרו בחקיקה) לאשרר את תביעתם. זאת על פי תכנית שתוחל בהדרגה על חמישה אזורי-על ותסתיים תוך שנתיים וחצי. אשרור התביעות יוכל להתבצע עד תשעה חודשים מהמועד שנקבע לכל איזור. תינתן אפשרות מוגבלת לאישרור התביעה גם במהלך תקופה מוגבלת לאחר אותם תשעת חודשים, אך ככלל, התמורות שיוכלו המאשררים באיחור לקבל יהיו מופחתות. תובעי הבעלות שבחרו לאורך התהליך שלא להצטרף להסדרה המיוחדת, והגישו בקשה לבירור תביעתם לפי פקודת ההסדר בתוך התקופה האמורה, תביעתם תועבר לבירור בבית המשפט.

השלב השני, שלב "קביעת התמורות" - לאחר קיומם של התנאים שיקבעו בחוק, תקבע ועדת התמורות בהתאם לחוק ועל סמך החומר שיובא בפניה, את שיעור התמורה בקרקע ו/או בכסף המגיע לכל תובע שאישרר את תביעתו, בגין חלקו בתביעת הבעלות. ככל שיידרש הדבר, יופיעו תובעי הבעלות בפני ועדת תמורות לצורך דיון בתביעתם.

השלב השלישי, שלב "מיקום התמורות" - מיקומן של התמורות ייקבע, ככל הניתן, בהיוועצות עם התובעים.

השלב הרביעי, שלב "מתן התמורות" - מתן התמורות במלואן, הכולל את תשלומי סכומי הכסף המגיעים לתובעי הבעלות ואת מתן החזקה בקרקע שתוקצה להם, ייעשה רק לאחר שהתובע עמד בכל התנאים שנקבעו לכך, ובכלל זה לאחר שפינה את המקרקעין אשר לגביהם הוחלט כי יהיו לקניין

המדינה, הסיר מבנים ושימושים בלתי חוקיים מהקרקע שתוותר בידיו כקרקע תמורה, והסכים לשימוש של המדינה בקרקע שפינה, לרבות לשם הקצאתה לבדואים אחרים.

השלב החמישי, שלב "רישום הקרקע" - בסיום הליך ההסדרה המיוחדת יפעלו פקיד ההסדר ולשכת רישום המקרקעין לרישום הקרקע כקרקע מוסדרת - הקרקע שהוקצתה לתובע, תירשם על שמו, והקרקע שלא הוקצתה כקרקע תמורה, תירשם על שם המדינה. קרקע שתובע הבעלות בה או חליפיו לא עשו לגביה דבר (לא אשררו את התביעה ולא פנו במועד בבקשה לברר את תביעתם בבית המשפט), תירשם **בתום חמש שנים מקבלת החוק על שם המדינה** כקרקע מוסדרת.

3.1.1. ראש הממשלה, יהיה רשאי שלא להחיל את ההסדרה המיוחדת על אזורים מוגדרים, באם לא בשלו התנאים לכך או שראש הממשלה סבר שלא ניתן להשיג את מטרות החוק, לרבות, משיקולים תכנוניים, ארגוניים, כלכליים או כאלה הקשורים באוכלוסייה. לצורך כך תמנה הממשלה צוות בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות ראש הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב ונציגים ממשרדי האוצר, המשפטים, פנים וממינהל מקרקעי ישראל.

3.2. שלב אשרור התביעות

מרגע קבלת החוק ייעשה פרסום כולל של הסדרי החוק בשפה הערבית והעברית, כך שיוכלו להגיע לידיעת האוכלוסייה כולה. תובעי הבעלות ייקראו על פי תכנית מדורגת שתיקבע על ידי ראש הרשות להסדרת התיישבות הבדואים, ותתפרס על שנתיים וחצי לכל היותר, לאשרר את תביעתם. הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב תפנה לתובעי הבעלות המעודכנים, כפי שמופיעים במסד הנתונים של משרד המשפטים וכמפורט **בנספח ג'**. אישור התביעות יוכל להתבצע עד תשעה חודשים מהמועד שנקבע לכל איזור. תובעי הבעלות שבחרו שלא להצטרף להסדרה המיוחדת יוכלו לפנות בבקשה להעביר את תביעתם לבירור בבית המשפט.

3.2.1. פקיד ההסדר יערוך מסד נתונים כמפורט בנספח ג' ובו ייכללו פרטי התובעים שהגישו תביעתם במועדים שייקבעו בחוק, או חליפיהם, חלקם בתביעה והקרקע הנתבעת.

3.2.2. הרשות תציג בפני תובעי הבעלות את התמורות שיש אפשרות לקבל על-פי החוק החדש, בהתקיים התנאים שנקבעו בו, ואת תהליך יישום החוק. בפני תושבי הפזורה תוצגנה אפשרויות ההתיישבות על פי עקרונות דו"ח זה.

3.2.3. תובעי הבעלות יוזמנו על ידי נציגי הרשות (ראה להלן) להגיש לפקיד ההסדר, במישרין או בסיוע נציגי הרשות, כתב אשרור של התביעה המצויה בתיקי פקיד ההסדר, שיכלול, בין היתר, בקשה לקבל תמורות על פי החוק החדש. בכתב אישרור תביעה יוכל תובע לצרף הערות בנוגע לפרטים המופיעים בלוח התביעות כגון בנוגע לזהות התובע או לחלקו בתביעה. כתב אשרור תביעה יוכל להגיש גם מי שאינו רשום בתיקי פקיד ההסדר כתובע בעלות, ובלבד שיוכיח שזכותו בתביעה נובעת מזכותו של התובע המקורי.

3.2.4. על מנת לייעל ולקצר את תהליך אשרור התביעות תסתייע הרשות בעורכי דין חיצוניים, דוברי ערבית, בנוסף על עובדיה (להלן: "**נציגי הרשות**"). על נציגי הרשות יוטל לפנות לתובעי הבעלות בפנייה יזומה, ולהציע להם להגיש כתבי אשרור תביעות. נציגי הרשות יסבירו לתובעים את משמעות תהליך ההסדרה המיוחד, את שלביו ואת הערך הגלום בהצטרפותם של כלל תובעי הבעלות באזור מסוים, ולתביעה מסוימת בפרט, לתהליך ההסדרה. ההתקשרות עם עורכי הדין הפרטיים תותנה בהתחייבותם שלא לייצג תובעי בעלות בהליכי ההסדרה המיוחדים ובבחינת ניגודי העניינים האפשריים.

3.2.5. התקופה להגשת כתב אשרור תביעה היא תשעה חודשים מיום בו הוכרז על תחילתה של ההסדרה באזור על פי התוכנית המדורגת כאמור בסעיף 3.1 (להלן: "**התקופה הקובעת**"). במהלך תקופה זו, יוכל מי שחפץ לברר את תביעת הבעלות שלו בבית המשפט לפי הליכי ההסדר הרגילים,

לבקש את חידוש ההליכים בבקשה שיגיש לפקיד ההסדר. בכל מקרה הגשת בקשה לבירור התביעה בבית המשפט לאחר התקופה שתיקבע בחוק, לא יהיה בה כדי למעט מזכותה של המדינה להירשם כבעלים בקרקע לגביה הוגשה התביעה, ואף לא לשנות את רישום הקרקע על שם המדינה ככל שנעשה, והתובע כאמור אף לא יהיה זכאי לקבלת זכויות בקרקע, גם אם יוכיח את תביעתו, אלא לפיצוי כספי בלבד, בכפוף כמובן לכך שבית המשפט יקבע שהוא זכאי לכך.

3.2.6. כתב אשרור תביעה יכלול, בין היתר, את הפרטים הבאים:

3.2.6.1. בקשה לקבלת תמורות על-פי החוק החדש עבור הקרקע שנתבעה בתביעת הבעלות המקורית.

3.2.6.2. פרטים בדבר זיקתו של התובע לתביעת הבעלות המקורית, וחלקו היחסי בה.

3.2.6.3. הצהרה על כך שתנאי ההסדרה שבחוק החדש ברורים לחותם.

3.2.6.4. כתובתו לקבלת דבר דואר רשמי ממדינת ישראל וכן המען בו הוא גר. ייקבעו כללים להמצאה לתובע.

3.2.6.5. הסכמתו לוותר על בירור תביעת הבעלות בבית המשפט לפי הליכי ההסדר הרגילים.

3.2.7. **סיום שלב אשרור התביעות**

ככל שהתקבלו הערות לפרטים המופיעים בלוח התביעות, ההערות ייבדקו על ידי פקיד ההסדר ומסד הנתונים – יתוקן על ידו, ככל שימצא שיש בסיס לכך. בירור ההערות שלא התקבלו על ידי פקיד ההסדר ובכלל זה הערות הסותרות זו את זו יועבר לוועדת התמורות.

3.2.8. כללים לתיקון תביעה

3.2.8.1. הערות למסד הנתונים יכול שיוגשו ע"י כל אחד מתובעי הבעלות, ויכול שיוגשו בהסכמת כל הצדדים או ללא הסכמתם.

הערות למסד הנתונים ישקפו בקשה לתיקון במסד הנתונים, לפי הסכמים להעברת הזכויות לפי התביעה, צווי ירושה או צווי קיום צוואה מעודכנים, שניתנו על ידי הרשם לענייני ירושה או על ידי בית הדין השרעי, לפי העניין, ואשר טרם עודכנו בתזכירי התביעות ובמסד הנתונים. להערות כאמור יצורפו הראיות להוכחת התיקון המבוקש.

3.2.9. חלוקת שטח התביעה בתביעות שאושררו על ידי חלק מהתובעים

כאשר לא כל התובעים באותו תזכיר תביעה אשררו את תביעתם, תוסמך ועדת התמורות לקבוע חלוקה של שטח התביעה המקורי, תוך סימונו במפה המייצגת את התביעה המקורית, בין התובעים שהצטרפו להליך ההסדרה המיוחד ובין התובעים שלא הצטרפו להליך זה. עניינם של מי שלא הצטרף להליך ההסדרה המיוחד יכול וימשיך להתברר בפני בית המשפט, אולם, תביעת הבעלות שתדון לפי פקודת ההסדר תתנהל אך ורק ביחס לאותו חלק מהתביעה שנקבע על ידי ועדת התמורות כחלק המשוייך לתובעים שלא הצטרפו להסדרה כאמור. לתובעים אלה לא תהא כל זכות בשטח שסומן ביחס לתובעים שהצטרפו לתהליך ההסדרה.

3.2.10. לוועדת התמורות תינתן סמכות להעביר בירורו של עניין שבפניה - לבית המשפט, וזאת - במקרים חריגים ובשל מורכבות מיוחדת.

3.2.11. תחולת ההסדרה המיוחדת - תביעות מיוחדות

ועדת התמורות תוכל לדון גם בתביעות מיוחדות, והכל ביחס לתביעות כמפורט להלן:

3.2.11.1. תביעות בעלות שהתקבלו בשעתו על ידי פקיד ההסדר, אך

הקרקע הוסדרה לאחר מכן, תוך התעלמות מהן, מבלי שקוימו הליכי בירור זכויות ביחס אליהן, ייחשבו כתביעות לפי החוק החדש לכל דבר ועניין.

3.2.11.2. על אף האמור בכל דין, תביעות בעלות בקרקעות, שאושרה הכללתן בספר התביעות במועד שהקרקע אליה התייחסו כבר עברה הליכי הסדר - ייחשבו כתביעות לפי החוק החדש אך בכפוף לתנאים שייקבעו בחוק.

3.2.11.3. תביעות בעלות אשר ניתנו בהן פסקי דין לטובת המדינה במעמד צד אחד - תיבחן אפשרות להחלת ההסדרה המיוחדת בתום ארבע שנים מיום תחילתו של החוק. בחינה זו לא תיעשה ביחס למי שהוגשה בעניינו תביעה נוגדת החל מקבלת החלטת הממשלה.

3.2.12. טיפול בתביעות בעלות עד לקבלת החוק

3.2.12.1. עד להשלמת החקיקה יחולו הסדרי התמורה לתביעות בעלות בהתאם להחלטת מועצת מקרקעי ישראל 1028. ואולם, יוסכם עם המתפשרים בטרם כניסת החוק לתוקף, כי אם ירצו בכך יוכלו לקבל את התמורות על פי משטר ההסדרה המיוחדת אם וכאשר ייכנס החוק לתוקפו, ובהתאם לתנאים שייקבעו בחוק.

3.2.12.2. בתובענות המתנהלות כיום בבית המשפט לפי פקודת ההסדר, תימסר הודעה לתובעי הבעלות, כי באפשרותם להתפשר לפי **החלטת 1028**, ואזי יוכלו לקבל את התמורות על פי משטר ההסדרה המיוחדת אם וכאשר ייכנס החוק לתוקפו כאמור בסעיף 3.2.12.1.

3.3. שלב קביעת התמורות

ועדת התמורות תקבע, בהתאם לחוק ועל סמך החומר שיובא בפניה, את התמורה בקרקע או בכסף המגיעה לכל תובע שאשרר את תביעתו, בגין חלקו בתביעת הבעלות.

3.3.1. ועדת התמורות

3.3.1.1. בעניינים המפורטים בסעיף 3.3.1 להלן, תכריע ועדת התמורות.

3.3.1.2. ניתן יהיה להקים מספר ועדות תמורה, על-פי הערכה של הצרכים והעומסים. בראשות ועדת התמורות יעמוד משפטן הכשיר לכהן כשופט מחוזי שימנה שר המשפטים, וכן יכהנו בה נציג הרשות מקרב עובדיה, נציג המגזר הבדואי וחברים נוספים כפי שייקבעו בחקיקה.

3.3.1.3. ועדת התמורות רשאית לקבל החלטות על סמך ראיות בכתב ורשאית היא לזמן לדיון בפניה את הגורמים המעורבים ביחס לתביעה מסוימת.

3.3.2. סמכויות ועדת התמורות

סמכויותיה של ועדת התמורות תהיינה:

3.3.2.1. לקבוע את גודל שטח הקרקע בתביעה בגינה תינתן תמורה (ר' סעיף 1.2).

3.3.2.2. לקבוע האם התביעה המקורית הינה תביעה מוחזקת.

3.3.2.3. לקבוע את שיעור התמורה בקרקע בגין אותה תביעת קרקע כפי שנקבע בחוק ומתואר בסעיף 1.6.

3.3.2.4. להכריע במחלוקות ביחס להערות שהוגשו למסד הנתונים.

3.3.2.5. לדון במקרים ובאופן כפי שייקבע בחקיקה, בהחלטת מנהל הרשות לגבי מיקום התמורה.

3.3.2.6. לקבוע את חלק הקרקע הנתבעת שלגביו יוחל ההסדר שבחוק החדש בהתייחס לתובעי הבעלות שהסכימו להליך ההסדרה המיוחדת, כאמור בסעיף 3.2.9.

3.3.2.7. ועדת התמורות תיתן לתובעי התמורה מסמך מחייב המגדיר את זכויותיהם להיקף התמורות, בקרקע, בכסף ובמגרשי מגורים מפותחים, לפי העניין. כן יפורט במסמך יחס ההמרה בין התמורות השונות בהתאם לחוק.

3.3.2.8. במעמד מתן המסמך יחתום תובע התמורות על הסכמה לאפשר שימוש בקרקע שתירשם על שם המדינה לכל ייעוד שייקבע, לרבות התיישבות של בדואים אחרים.

3.3.3. כללי המצאה

3.3.3.1. ייקבעו בחוק כללי המצאה שיחולו על הליכי ההסדרה המיוחדים וככל הנדרש אף על הליכי ההסדר על-פי החוק הקיים. זאת בהתחשב באופי התביעות, בהיבטים שונים הנוגעים להתיישבות האוכלוסייה הבדואית, ומתוך איזון בין הרצון לייעל ולקצר את ההליכים ובין שמירה על זכות הגישה לערכאות.

3.3.3.2. תובע תמורה אשר לא התייצב בשני זימונים שונים בפני ועדת התמורות, יראו בו תובע, שחזר בו מהסכמתו להליך ההסדרה המיוחדת או כמי שלא מילא את התנאים לקבלת התמורה.

3.4. שלב מיקום התמורות

מיקומן של התמורות ייקבע על ידי רשות הבדואים, בהיוועצות עם התובעים ככל הניתן, ובמשולב עם עבודת צוותי התכנון, ככל שהדבר יידרש במסגרת תהליך תכנון ההתיישבות.

3.4.1. מיקום התמורות בשטחים המתוארים בסעיף 1.3 ייקבע ע"י הרשות, בתיאום עם מינהל מקרקעי ישראל.

3.4.1.1. קרקע התמורה תינתן בהתחשב ככל הניתן באזור של תביעת הבעלות, אך לא בהכרח במיקום שטחי התביעה. כמו כן תובא בחשבון בקביעת מקום התמורה, תוכנית התיישבות הקבע. מודגש כי שטחי תמורה קטנים, ירוכזו למתחמים מוגדרים ורצופים, על מנת לייעל את השימוש בהם.

3.4.2. על החלטת הרשות לגבי מיקום התמורות ניתן יהיה לערער בפני ועדת התמורות תוך שישים יום.

3.4.3. הרשות לא תביא את הליך מתן התמורה לסיומו טרם שנחה דעתה לגבי נכונות מקבלי התמורה לפנות את החלק שיינתן למדינה, ומשהתברר כי מפנה השטח מתיר לאחר לקבלו, ואם לרשות יש תוכנית לגבי מקבלי הקרקע המתפנה, הוא נתן את הסכמתו לכך.

3.4.4. ערעור על החלטות ועדת התמורות

3.4.4.1. המתכונת לעתירה או לערעור על החלטות ועדת התמורות תיקבע בחקיקה.

3.5. שלב מתן התמורות

מתן התמורות במלואן, הכולל את תשלומי סכומי הכסף המגיעים לתובעי הבעלות ואת מתן החזקה בקרקע שתוקצה להם, ייעשה רק לאחר שהתובע עמד בכל התנאים שנקבעו לכך, ובכלל זה, לאחר שפינה את המקרקעין שלגביהם הוחלט כי יהיו לקניין המדינה, ולאחר שהסכים לשימוש של המדינה בקרקע שפינה, לרבות לשם הקצאתה לאחרים.

3.5.1. קבלת התמורות בקרקע, בכסף ובמגרשי מגורים, לפי העניין, תתקיים רק כאשר:

3.5.1.1. במקרה ותובע התמורה אמור לשנות את מקום מגוריו כחלק מההסדרה, תינתן לו תמורתו רק לאחר המעבר.

3.5.1.2. בתביעות בעלות הנמצאות בתוך תחום תכנית מתאר של יישוב בדואי יינתן חלק מהתמורה שיוגדר בחוק, רק לאחר שתובע הבעלות אפשר בפועל את ישיבתו בקרקע שפינה, של מי שנקבע לכך על ידי הרשות.

3.5.1.3. לא עמד התובע בהתחייבויותיו, תפקע זכאותו לקבלת תמורות.

בכל מקרה יירשם שיעור הבעלות על שם התובע המקורי או יורשיו, ..., ובכפוף לחתימה על הסכמה לאפשר שימוש בקרקע לכל יעוד שיקבע לרבות התיישבות של בדואים אחרים (גולדברג סעיף 107).

3.6. שלב רישום הקרקע

3.6.1. לאחר חמש שנים מכניסת החוק לתוקף, הקרקע שאינה בהליך ההסדרה המיוחדת תירשם על שם המדינה. הוראה זו לא תחול על קרקע שמתקיימים לגביה הליכי הסדר בבית המשפט, לפי בקשה שהגיש התובע ובמועד שנקבע לכך.

3.6.2. בקרקע שתועבר לחזקתה, תפעל המדינה על מנת לאפשר שימוש באותה קרקע בהתאם לייעודיה, כפי שייקבעו על ידי הגורמים המוסמכים.

פרק רביעי - תהליך הסדרת התיישבות הקבע

4.1 מנגנונים להסדרת ההתיישבות

ביצוע המעבר מחיי פזורה לחיי התיישבות קבע מחייב שורה של קביעות לגבי תהליכי עבודה ולגבי זכויותיהם של מתיישבי הקבע בתהליך המעבר. בפרק זה מפורטים ההסדרים והזכויות הניתנים לאוכלוסייה בעת הסדרת ההתיישבות. ככלל אלו דומים לנהוג כיום, אך בוצעו בהם התאמות למסגרת של מתווה היישום.

בפרק זה קיימת הבחנה בין מי שמעתיק את מקום מגוריו לבין מי שהתיישבותו מוסדרת במקומה.

4.2 העתקת מקום מגורים מפזורה ליישוב קבע

4.2.1 זכאות למגרשי מגורים מפותחים, מחמת מעבר להתיישבות מוסדרת, תינתן למשפחות ובכללן משפחות חד הוריות או ליחידים שמלאו להם 24 שנים ביום הקובע שייקבע בחוק, זאת בתנאי שאינם בעלי זכויות במגרש מגורים.

4.2.1.1 מי שגילו בין 18 ל - 24, כללי הזכאות לגביו ייקבעו עד להגשת ההחלטה לאישור הממשלה.

4.2.1.2 הזכויות שיוקצו במגרשי המגורים לאוכלוסייה הבדואית שהתיישבותה תוסדר לפי דו"ח זה, יהיו זכויות בעלות.

4.2.1.3 הזכאי למגרש על פי החוק החדש ישלם את ערך הקרקע לפני הפיתוח (בקיזוז מהתמורות הקרקעיות המגיעות לו או אם אינו זכאי לתמורה, ע"פ ערך המחירון לדונם המובא בסעיף 1.5).

4.2.2 סיוע לאוכלוסיה העוברת מפזורה ליישוב קבע

4.2.2.1 אוכלוסייה העוברת ממקומה לצורך התיישבות ביישוב קבע תקבל סיוע כספי. הסיוע הכספי יהא על בסיס טבלת מחוברים לפי סוגי מבנים, ויתקבל בין היתר לאחר שהמפונה פירק את המחוברים שהיו ברשותו ופינה את השטח, כל זאת בהתאם לשלבים שייקבעו. סל הסיוע יהא מיועד לסייע למתפנה לבנות את בית הקבע המיועד לו, ויהא מורכב כדלקמן:

- מתפנה אשר עלות המחוברים שבידו הינה עד לגובה 150,000₪, יקבל פיצוי כספי בהתאם לטבלה שתיקבע, ואשר לא יפחת מ-100,000 ש"ח.
- מתפנה אשר עלות המחוברים שבידו הינה גבוהה מ- 150,000₪ ישתתף בחלק מעלות פיתוח המגרש לו יהא זכאי לפי האמור בסעיף 4.2.1, ובהתאם לטבלה שתיקבע.

4.2.2.2 במידה שיש צורך במתן מענק מגורים זמני גובהו יהא 50,000 ₪.

4.3 הסדרה במקום

4.3.1 זכאי לפי סעיף 1.3 המתגורר באזור שנקבע בתוכנית מתאר מקומית או בתכנית מפורטת כאזור להסדרת ההתיישבות, ומחזיק בשטח שיוסדר עבור מגוריו, יקבל סיוע מהמדינה בעלויות פיתוח המגרש. השתתפות המדינה תהא עד 75% מעלות הפיתוח עבור ערך פיתוח ממוצע של מגרש כפי שייקבע.

4.3.2 זכאי שהוסדרה התיישבותו במקום מגוריו הנוכחי, לא יהיה זכאי לסיוע כאמור לעיל בסעיף 4.2.2. על אף האמור, הרשות תהא רשאית לתת סל סיוע מוגדר אם ביקשה מהתושב להרוס מחוברים הנמצאים מחוץ לתחום המגרש שלו כאמור בסעיף 4.3.1.

4.3.3 תובע בעלות והזכאים ממשפחתו על פי סעיף 4.2.1 שלאחר ההסדרה וההתיישבות נשארו להתגורר בשטח בו החזיק ואותו קיבל בהסדרת תביעתו, יקוזזו שטחי המגרש עליו הוא יושב מהתמורות בקרקע לתביעתו כמקובל לגבי כל תובע בעלות שמוקצה לו מגרש מגורים.

4.4 עידוד יישובים ותיקים לקליטת פזורה

יישובים ותיקים (תל שבע, רהט, לקיה, ערערה בנגב, חורה, שגב שלום וכסייפה) שיקלטו תושבים במסגרת יישום המתווה המוצע, יקבלו סיוע שיוגדר במסגרת החלטת הממשלה, עבור כל משפחה נקלטת.

4.5 עמידה בלוחות זמנים

4.5.1 **ביחס לאוכלוסייה העוברת ממקומה לצורך התיישבות:** מי שיפנה את השטח והמבנים שנדרש לפנותם במועדים שנקבעו על ידי הרשות, יקבל את מלוא הסיוע כאמור בסעיף 4.2.1.3. מי שיפנה באיחור יהיה זכאי לסיוע בשיעור נמוך יותר. מי שלא יפנה עד תום התקופה שנקבעה יינקטו כנגדו הליכי אכיפה. היה והמדינה תזדקק להליך אכיפתי לא יהיה המפונה זכאי לסיוע המוגדר. המדינה תהא רשאית להטיל עליו את הוצאות הפינוי בהתאם לחוקי המקרקעין והתכנון והבניה.

4.5.2 **ביחס לאוכלוסייה שהתיישבותה מוסדרת במקומה:** ייקבעו מועדים ברורים להסדרה במקום ולהוצאת היתר בניה. מי שלא יסדיר את מגוריו בהתאם עד תום התקופה שנקבעה, יינקטו נגדו הליכי אכיפה. מי שלא עמד במועד לא יהיה זכאי להשתתפות המדינה בהתאם לאמור בסעיף 4.3.

פרק חמישי - אכיפה

5.1. אכיפת דיני המקרקעין

מנגנון התמורות והתוכנית מרחיקת הלכת של הסדרת ההתיישבות המוצעים בהמלצות צוות היישום, המבוססים על העקרונות המרכזיים שהציבה ועדת גולדברג, מקדמים מציאות בה התיישבות הבדואים בנגב תתקיים לפי חוקיה של מדינת ישראל. התוכנית המוצעת ע"י ועדת גולדברג וע"י צוות היישום לא תצליח, בלא שהמדינה תאכוף את חוקיה ובכללם את חוקי המקרקעין וחוקי התכנון והבניה. קיום החוק הינו חלק יסודי מקיומה של כל התיישבות מסודרת במדינת חוק.

"שונים הדברים לחלוטין בכל הנוגע לאכיפת חוק בעתיד על מבנים בלתי חוקיים שנבנו לאחר הקמתה של הוועדה. מכאן ואילך חייבת להיות אכיפה נחושה ונמרצת שבלעדיה אין כל טעם להמלצותינו ... היעדר אכיפה פוגע קשות באמון הציבור בשלטון, ומערער את הסדר החברתי" (סעיף 139 לדו"ח גולדברג).

5.2. החזקה ובנייה בלתי חוקית

5.2.1. **מבנים בלתי חוקיים חדשים:** מנגנון האכיפה המתואר בפרק זה יפעל, כפי שהמליץ דו"ח גולדברג: "מכאן ואילך חייבת להיות אכיפה נחושה ונמרצת". מרגע קבלת החלטת הממשלה יש לפעול ביחס לבנייה החדשה (תוך הפעלת מכלול הכלים המשפטיים והאכיפתיים העומדים לרשות גורמי האכיפה).

5.2.2. **מבנים בלתי חוקיים קיימים:** מדיניות האכיפה לגבי מבנים בלתי חוקיים קיימים תביא בחשבון את התקדמות הליך ההסדרה על פי החוק, על מנת לסייע ככל הניתן לקידומה.

5.3. לצורך טיפול בהחזקה בלתי חוקית בקרקע, ייקבעו כלים משפטיים אזרחיים המאפשרים סילוק יד מקרקע המוחזקת שלא כדין, זאת גם כדי לאפשר פינוי מלא של חטיבת קרקע. במידת הצורך ייקבעו נהלים חדשים ביחס להפעלתם

של כלים אלה או שייקבעו בחקיקה כללים נוספים, והכל במטרה לשפר את יכולתה של המדינה לשמר קרקעות פנויות ולפעול ככל הנדרש בקרקע הנדרשת לצורכי יישום מטרותיו של חוק זה.

5.4. מנגנון לאכיפת חוקי התכנון והבניה וחוקי המקרקעין

עד הבאת הנושא להחלטת ממשלה מערכת האכיפה בתחום חוקי התכנון והבניה וחוקי המקרקעין, בתחומי התיאום וזיקות הגומלין שבין הגופים, תתקבלנה החלטות הדרושות על מנת לאפשר לה באופן יעיל ומתואם עמידה במטלות אשר ייתכן ותידרשנה בנגב.

5.5. הסמכת מפקחים

5.5.1. המפקחים הפועלים בנגב (היחידה הארצית לפיקוח על הבניה במשרד הפנים, אגף הפיקוח במינהל מקרקעי ישראל והסיירת הירוקה) יוסמכו כולם לפעולה הן לפי חוק התכנון והבניה והן לפי חוק המקרקעין, על מנת להגדיל את הגמישות ואת יכולת הפעולה המשולבת.

5.5.2. הכוח העוסק בנושא במשטרת ישראל במסגרת המחוז הדרומי, יחוזק כך שפעולות האכיפה הדרושות לא תושפענה מצרכים מבצעיים נוספים או שונים במרחב.

5.5.3. נעשו מהלכים לחיזוק יכולותיהם של גורמי האכיפה במשרד הפנים ובמינהל מקרקעי ישראל.

פרק שישי - ארגון

6.1 מטה ביצוע במשרד ראש הממשלה

תהליך הסדרת ההתיישבות הנו תהליך מורכב ומחייב תיאום ביו מערכתי רחב. מעורבים בו, מעבר לרשות להסדרת התיישבות הבדואים רוב משרדי הממשלה, וגופי שלטון נוספים.

יוקם במשרד ראש הממשלה מטה ביצוע אשר מתפקידו יהיה להוביל את כלל המערכת להשגת היעד של יישוב קבע של הפזורה הבדואית, בצד הליכי פיתוח נרחבים שיכוונו לשיפור מצבה של האוכלוסייה הבדואית ככלל.

מטה הביצוע יהיה גוף קטן, ומינוי העומד בראשו יעשה ע"י ראש הממשלה, באישור הממשלה.

6.2 הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב

הרשות להסדרת התיישבות הבדואים אשר הוקמה בהחלטת ממשלה מספר 1999 מיום 15.07.2007, הינה גוף הביצוע המרכזי להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב.

הרשות תהווה יחידת סמך אשר ייגתן לה מעמד עצמאי בתחומי התקציב וניהולו, הייעוץ המשפטי, ניהול כוח האדם, הרכש והיכולת להתקשר עם גופים חיצוניים לצרכי פיתוח שונים.

ועדת גולדברג המליצה כי הרשות תהא תאגיד ציבורי שיוקם בחוק (סעיף 140). צוות היישום מצא כי בתחום כה רגיש הכרוך בעיצוב יחסה של המדינה עם אוכלוסייה גדולה, ובניהול משאבי קרקע גדולים צריכה הרשות להיות בזיקה חזקה יותר לממשלה מכפי שהדבר אפשרי בתאגיד ממשלתי. יחד עם זאת, ובמסגרת תפיסה זו, ניסה צוות היישום לתת לרשות את מירב יכולות הביצוע העצמאיות להם היא נזקקת.

6.3 בפעולתה על פי המתווה המוצע, תפעל הרשות במתכונת של אזורים מוגדרים מראש, אשר לכל אחד מהם ייקבע צוות עבודה ייעודי.

6.4 לצורך פעילותה של הרשות, יחוזק דרג השטח שלה באופן משמעותי. הרשות תאורגן כך שתהיה גם בעלת יכולות לתכנון אסטרטגי, לתכנון פיתוח, לטיפול בקהילות המועתקות במקום התיישבותן החדש, לסיוע בביצוע עסקאות קרקע וכן לכל הנדרש על פי סעיף 6.1.

6.5 על פי המתווה המוצע ליישום, נעשתה עבודת מטה מקיפה בין משרדי ראש הממשלה האוצר, נציבות שירות המדינה ורשות הבדואים אשר במהלכה נקבע מבנה הרשות והיקף כוח האדם שיעמוד לרשותה.

6.6 הקמה של מערכת צוותי תכנון

מהלך התכנון המתארי והמפורט מחייב התארגנות מיוחדת להקמת עד 30 צוותי תכנון רב תחומיים והפעלתם על ידי גוף מרכזי כפי שיקבע בהחלטת הממשלה תוך שילוב הדוק בין הרשות להסדרת התיישבות הבדואים, מינהל התכנון ולשכת התכנון המחוזית במחוז דרום. כל אחד מן הצוותים יכלול בעלי מקצוע בתחומי התכנון וההנדסה הרלוואנטיים וכן יועץ מומחה לשיתוף הציבור.

6.7 עריכה של מסד הנתונים המעודכן

ביצוען של המלצות אלה מחייב התארגנות מיוחדת של לשכת פקיד ההסדר ורישום המקרקעין במחוז דרום.

נספחים

נספח א' - טיוב נתוני תביעות הבעלות

עד לתחילת החוק יערוך משרד המשפטים מסד נתונים מעודכן של הנתונים המצויים כיום בתביעות הבעלות, כפי שמופיעים בתזכירי התביעות בלשכת ההסדר. זאת על מנת שניתן יהיה להתחיל בהסדרה החדשה מייד עם תחילת החוק.

פעולות לעדכון מסד הנתונים כאמור יחל פקיד ההסדר כבר עם קבלת החלטת הממשלה, וזאת תוך טיוב הנתונים המופיעים בתזכירי התביעות. טיוב נתונים זה ייעשה עפ"י נתונים שהצטברו בתיקים, עפ"י פניות מהתובעים עצמם או חליפיהם וכן לפי כללי עבירות מיוחדים שייקבעו בחוק ביחס לעבירות זכויות התביעה לשארים של התובעים המקוריים.

1. מסד הנתונים יכלול פרטים מעודכנים ככל הניתן ביחס לתביעות הבעלות, לרבות:

1.1. השטח שאליו נוגעת כל תביעה. שמות התובעים המקוריים וחלקם היחסי בתביעה.

1.2. שמות התובעים הנעברים (מכוח ירושה, מכוח הסכם או מכוח כללי הכרעה מיוחדים כמפורט להלן) וחלקם היחסי בתביעה, וכן פרטי זיהוי של תובעים אלה ככל שישנם.

2. עדכון מסד הנתונים ייעשה תוך עיון בכל תזכירי התביעה ועדכון השינויים שהתרחשו לאורך השנים, ובכללם עדכון צווי ירושה, צווי קיום צוואה ועדכון הסכמים המופיעים בתיק.

3. זכויותיהם של תובעים מקוריים שנפטרו, יועברו באמצעות עדכון בדבר צו ירושה או צו קיום צוואה שניתן לגביהם. במידה ולא הומצאו מסמכים אלו ייכנסו לתוקף כללי הכרעה שיעוגנו בחקיקה. לפי כללי הכרעה אלה, מחצית מ"זכות התביעה" של התובע המקורי שנפטר תועבר לבן זוגו, ומחצית לצאצאיו.

אם אין קיימים בני זוג או צאצאים, תועבר הזכות למדינה. במהלך תהליך טיוב הנתונים ינסה פקיד ההסדר לברר האם ישנם נתונים שאינם בידיו לגבי חלוקת התביעה ובמידת הצורך יפנה לבית הדין השרעי. לצורך הפעלת כללי ההכרעה המיוחדים, יקבל פקיד ההסדר גישה חופשית למרשם האוכלוסין.

4. מסד הנתונים יעודכן כאמור עד תשעה חודשים ממועד החלטת הממשלה בעניין, ולא יאוחר מתחילת החוק, וזאת באחריות משרד המשפטים.

4.1. יקבע בחקיקה כי מסד הנתונים המעודכן המפורט לעיל, יהווה ראיה לכאורה ביחס לתביעות המתנהלות או שימשיכו להתנהל בעתיד לפי פקודת ההסדר.

נספח ב׳ - הסתייגות חבר צוות היישום, ירון ביבי

הנדון: דו״ח צוות היישום של דו״ח גולדברג

1. הנוסח האחרון של הדו״ח כפי שהועבר אלי אתמול כולל מספר שינויים, ובהם האפשרות לתת תמורות בקרקע ובכסף עבור קרקעות שהופקעו במסגרת פקודות הקרקעות, חוק רכישת מקרקעין וחוק רכישת מקרקעין בנגב. על פי הנתון שנמסר בדיון שהתקיים אצל מנכ״ל רה״מ מדובר בכ 183,000 דונם.

2. ברצוני להסתייג מסעיף זה בהמלצות, מהטעמים הבאים:

א. לפי חוק רכישת מקרקעין (חר״מ) הופקעו בשנותיה הראשונות של המדינה למעלה ממיליון דונם. בכל אזורי הארץ מתן האפשרות לבדואים שבעלותם על הקרקע המופקעת לא הוכחה מעולם (ולעניין זה טובים דברי הפתיחה בדו״ח גולדברג) לקבל פיצוי בקרקע על ההפקעה, בעוד שבייתר ההפקעות לפי חוק זה לא קיימת האפשרות, תקשה על יכול מתן הפיצויים בשאר חלקי הארץ ותעלה דרישות לפיצויים בקרקע גם בגין הפקעות אלו מה עוד שבדרך כלל למופקעים שאינם בדואים בנגב, יש הוכחות בעלות מוצקות. הסדר כזה יכול אף לגרום למופקעים שקיבלו פיצוי כספי, לפתוח את הליכי הפיצוי.

ב. הכללת השטחים האמורים מגדילה את כמות הקרקע שתינתן בתמורה.

ג. החלטה כזו עשויה אף לרופף את שלטון החוק, כאשר מופקעים שהשיבו קרקע וקיבלו פיצוי בזמן ועפ״י הכללים, יקבלו פחות מאשר הבדואים שלא השיבו את הקרקע, חלקם בנו עליה באופן לא חוקי ועתה יקבלו פיצוי מוגדל.

אני מציע לתקן סעיף זה כך שינתן פיצוי כספי בלבד.

בברכה,

ירון ביבי

מנהל המינהל

נספח ג' - תיקונים לדו"ח הצוות הבינמשרדי ליישום המלצות הוועדה להסדרת התיישבות הבדואים בנגב שהתקבלו במסגרת ישיבת הממשלה שהתקיימה ב- 11.9.11

מתוך החלטת ממשלה מס' 3707:

סעיף 10. תיקונים לדו"ח היישום

בהמשך לסעיף 2 דלעיל, המלצות צוות היישום יתוקנו כמפורט:

א. הממשלה מאמצת את האמור בסעיף 87 לדו"ח ועדת גולדברג ומחליטה כי לא תינתנה תמורות בקרקע מחוץ לאזור המוגדר באותו סעיף דלהלן: שטח ממזרח לכביש 40 החל מצפונית לבית קמה, דרומה דרך באר שבע, צומת הנגב, צומת טללים, ומשם לאורך כביש 211 בתוספת שטח משולש רהט המוגדר ע"י צומת קמה דרומה, לאורך כביש 264 עד צומת הנשיא ומשם מזרחה לאורך כביש 310 עד צומת להבים וצפונה לאורך כביש 40 עד צומת בית קמה. הבהרות אלה תתווספנה לסעיף 1.9.1.1 בדו"ח צוות היישום. למען הסר ספק, לא תינתנה תמורות בקרקע ולא תתוכנן התיישבות מערבה מכביש 40, להוציא את מתחם משולש צפון רהט ומרחב ביר הדאג';

ב. החלטה על הקמת ישוב חדש תובא לאישור הממשלה.

ג. תביעות הבעלות –

1. ההסדר המוצע יחול רק על מי שהגיש תזכיר תביעה עד ליום 24.10.1979, ותביעתו לא נדחתה על ידי פקיד הסדר או בית משפט;

2. בהמשך לסעיף 91 לדו"ח גולדברג, ההסדר המוצע יחול על קרקע בה החזיק התובע ועיבד אותה ולא על תביעות בעלות על אדמות מרעה. על אלה ייאמר בחוק, כי ההסדר המוצע לא יחול עליהן;

3. קביעת שטח הקרקע לצורך מתן תמורות בקרקע, תיעשה על פי ראיות לעיבוד או למגורים בסמיכות להגשת תזכיר התביעה המקורי

ובלבד שהקרקע לא הייתה מוחזקת באותו מועד ואינה מוחזקת כיום, על ידי המדינה או על ידי אדם אחר על פי הסכם עימה;

ד. להנחות כי סוגיית התמורה בגין תביעות בעלות בקרקע שבתוך תכנית מתאר מקומית בתוקף, של יישוב בדואי בנגב, נכון ליום החלטת הממשלה, תיבחן ותידון במסגרת הליכי החקיקה, ועד למועד אישור טיוטת החוק בוועדת השרים לענייני חקיקה;

ה. בהמשך לאמור בסעיף 80 לדו"ח גולדברג, על פיו יש לקבוע כללים בכל הנוגע לאופן החלת הסדר על קרקעות שהופקעו, טרם הגשת הצעת החוק לכנסת, יובא הנושא לדיון בוועדת שרים לענייני חקיקה. ועדת שרים לענייני חקיקה תהיה רשאית לדון במתן תשלום כספי בגין הפקעה, אך לא תינתנה תמורות בקרקע בגין קרקעות מופקעות, אלא אם הן נמצאות בתחומי ישוב קיים, או לצורך הקמת ישוב חדש כאמור לעיל בסעיף 10 (ב);

الفهرس

مقدمة ٥

مبنى التطبيق - ملخص ٩

الفصل الاول – تغييرات في دعاوى الملكية ١٣

الفصل الثاني – السكن الدائم ٢٣

الفصل الثالث – اجراءات تسوية دعاوى الملكية ٣٠

الفصل الرابع – اجراءات تسوية السكن الدائم ٤٠

الفصل الخامس – تنفيذ ٤٣

الفصل السادس – تنظيم ٤٥

الملحق أ – حتلنة معطيات دعاوى الملكية ٤٧

الملحق ب – تحفظ عضو طاقم التطبيق ، يارون بيبي ٤٨

الملحق ج: تعديلات في تقرير الطاقم المتعدد الوزارات لتطبيق توصيات لجنة تسوية اسكان البدو في النقب التي تم اتخاذها في اطار جلسة الحكومة التي جرت في ١١,٩,١١ .... ٤٩

مقدمة

في تاريخ ١٨.١.٠٩ تم تقديم تقرير لجنة القاضي جولدبرغ الى الحكومة (فيما يلي: "**تقرير جولدبرغ**" او "**تقرير اللجنة**"). هذه اللجنة عُينت من اجل تقديم توصيات في موضوع تنظيم سكن البدو في النقب.

ذكر في قرار الحكومة رقم ٤٤١١ من تاريخ – ١٨.١.٢٠٠٩ بأن الحكومة ترى في المسار المُقترح من قبل لجنة جولدبرغ أساساً لتنظيم سكن البدو في النقب. كما قررت الحكومة، بأن المبادئ المفصلة فيما يلي، التي تم ذكرها في قرار إقامة لجنة جولدبرغ، والموجودة في أساس توصياتها، سوف تشكل المرجعية لترتيب موضوع تنظيم سكن البدو في النقب.

- بلورة سياسة شاملة تدمج بين العناية بموضوع الأرض وموضوع تخطيط وتنظيم السكن.
- بلورة سياسة تأخذ بعين الاعتبار احتياجات السكان البدو، الدعاوي التي قدموها بالنسبة لحقوقهم في الارض، احتياجات الدولة ومواردها الجغرافية والمادية.
- بلورة سياسة تكون قابلة للتطبيق خلال فترة قصيرة، بشكل يكون من شأنه تقوية العلاقة والثقة بين البدو وبين الدولة.
- ترتيب وتنظيم الموضوع قدر الامكان من خلال التشريع (سن القوانين) كي يتم ضمان حل شامل، معرّف ومتواصل.

وقد أقامت الحكومة طاقما لتطبيق تقرير اللجنة ، ألقيت عليه مهمّة ترتيب النقاط الرئيسية في التقرير، والأخذ بعين الاعتبار الاعتراضات عليه التي قدمت من قبل العديد من اعضاء اللجنة . وكذالك قامت الحكومة بتوجيه طاقم التطبيق وحل الاعتراضات كما يلي:

- يقدم طاقم التطبيق وحل الاعتراضات للحكومة مساراً مفصّلاً وقابل للتطبيق من أجل تنظيم موضوع سكن البدو في النقب. يعتمد الطاقم في عمله على تقرير اللجنة ويُطلب منه، من بين المهام الملقاة على عاتقه، بلورة توصيات بما يتعلق بالاعتراضات التي تم طرحها من قبل أعضاء اللجنة المدرجة في تقريرها.
- يقدم الطاقم للحكومة برنامجاً للتطبيق في المواضيع التالية : طريقة الانضمام الى مراحل التنظيم، الأرض، السكن، مراحل التخطيط ، تطبيق القانون المدني وتقوية جهاز التنفيذ ، بما في ذلك التطرّق الى المواضيع التي سيتم تنظيمها عن طريق التشريع (سنّ القوانين).

قام طاقم التطبيق بتنفيذ توجيهات الحكومة والتي بموجبها يشكل المسار المقترح من قبل لجنة غولدبرغ ركيزة لعملها، من خلال فحص التحفظات التي قدمها اعضاء لجنة جولدبرغ على التقرير وإتخاذ قرار بصددها.

تعمق في فحص المعطيات الأساسية التي تتعلق بالارض والسكن وتعتمد توصياته على هذا الفحص الدقيق، الذي أوجدته لنفسها ، حلاً لجزء من الخلاف. يوضح بهذا بأن تطرق الطاقم الى التحفظات المختلفة مندمج داخل التوصيات ولا يتم عرضه بشكل منفصل.

من الجدير ذكره ان طاقم التطبيق عُين للعمل والتنفيذ بعد مرحلة من الفحص الشامل والعميق من قبل لجنة جولدبرغ، بما في ذلك سماع أراء أصحاب المصلحة والمهتمين بالأمر، منهم : بدو ويهود، مختصين، ممثلي جمهور، منظمات مجتمع مدني وممثلي الوزارات الحكومية، ولا يأتي عمل طاقم التطبيق ليستبدل لاستماع الجماهيري الواسع الذي تم من قبل اللجنة. على ضوء ما ذكر، لن يكن هنالك امكانية لإجراء استماع إضافي من قبل طاقم التطبيق. نص مقترح القانون سيتم عرضه كي يتمكن الجمهور والمواطنين البدو من تقديم ملاحظاتهم .

خصّص طاقم التطبيق في السنتين الاخيرتين جهوداً كبيرة للمجالات التنظيمية التي قد تساعد وتدفع لتحقيق هذا البرنامج الوطني الواسع – مثل مجال الموارد، تنظيم الهيئات وفهم طريقة تشغيلها، تنسيق، ارشاد وغيرها.

بروح توجيهات الحكومة وحسب المبادئ التي وضعة، ، قام طاقم التطبيق في اعقاب تقرير جولدبرغ، ببلورة مسار للحكومة، يهدف الى اقتراح حل قابل للتطبيق، عملي وشامل، لموضوع تسوية سكن البدو في النقب والاراضي التي يطالبون بها.

يؤمن اعضاء طاقم التطبيق، بأن المسار المقترح يقدم حل وسط عادل ومتوازن، يمنح الفرصة، للبدو والدولة، بفتح صفحة جديدة في علاقاتهم.

التقرير موضوع امام الحكومة على أمل ان تكون مرحلة نقاش اللجان في موضوع تسوية سكن البدو قد وصلت الى نهايتها وحان وقت العمل. التقرير موضوع امام الجمهور العام والجمهور البدوي، على أمل ان يمكن من الخروج الى طريق جديدة، من خلال التفاهم والتعاون.

ايهود فرافر، رئيس قسم تخطيط السياسة في مكتب رئيس الوزراء – رئيس

ادري شماي اسيف

رئيس مديرية التخطيط سابقاً

وزارة الداخلية

السيد شمعون جمباشو

نائب المسئول عن الميزانيات

وزارة المالية سابقا

السيد يارون بيبي

رئيس مديرية أراضي إسرائيل

المحامية ساريت دانا

نائبة المستشار القضائي للحكومة

وزارة القضاء

السيد يهودا باخار

رئيس سلطة تسوية سكن البدو في النقب

السيد آفي هلر

المسئول عن لواء الجنوب، وزارة الداخلية

الميجور جنرال شلوم بن شلمون

مستشار لواء الجنوب في شرطة اسرائيل للشئون العربية

شارك كذلك في عمل الطاقم اصحاب وظائف إضافيين من مديرية تسوية سكن البدو – ايلان يشورون، إيال حيون، يعقوب كيدار وايلي فلاح، من مكتب نائب المستشار القضائي للحكومة – المحامي ايرز كمينيتس من قسم الميزانيات – اريئيل افلين واريئيل تسور، من مديرية التخطيط في وزارة الداخلية ومن قبله – تمار كفير والمحامي تومر جوتهلف ومن قسم تخطيط السياسة في مكتب رئيس الحكومة – تمار بيلد – امير ويوناتان ديكل.

مُركّز عمل الطاقم على طول فترة عمله، كان السيد عوديد جيلوتس، من قسم تخطيط السياسة في مكتب رئيس الحكومة.

مسار التطبيق – ملخص

حسب قرار الحكومة ٤٤١١ من تاريخ ١٨.١.٢٠٠٩، طلب من طاقم التطبيق تقديم برنامج تطبيق للحكومة في عدة مسائل: الية الانضمام إلى التسوية، تسويات الاراضي، السكن، مراحل التخطيط، تطبيق القانون المدني وتقوية جهاز التنفيذ، بما في ذلك تطرق الى مواضيع سيتم تسويتها عن طريق التشريع (سن القانين).

وحسب ذلك فإن مسار التطبيق المقترح على الحكومة يعرض اجابة وردّ على هذه المسائل، المتداخلة في بعضها البعض وتشكل الحل الكامل.

وبناء عليه سنعرض المسار المقترح لتسوية سكن البدو في النقب من اجل حل الخلاف على ملكية الاراضي في النقب، اكمالاً لتوصيات لجنة جولدبرغ.

١. مقابل لدعاوى الملكية

- تتم تسوية دعاوى الملكية ومقابلها، عن طريق قانون يتم تقديمه الى مصادقة الكنيست بشكل سريع.
- الحق في الحصول على مقابل يعتمد على دعاوى الملكية التي قُدمت في اعقاب تفعيل نظام تسوية الاراضي في النقب الشمالي في عام ١٩٧١ (فيما يلي :" **دعاوى الملكية الأصلية**") . يتم تحديد جهاز مقابل مُوحّد، شفاف ومتساوٍ، بحيث تكون المعايير لمنح المقابل محدّدة في القانون ولا تكون عرضة للمفاوضات.
- في اطار التسوية المقترحة يتم التحديد، انه مقابل دعوى ملكية على ارض تم وضع اليد عليها (ارض لاهداف زراعية) التي تم تسويتها بشكل كامل، يُمنح مقابل بنسبة ٥٠٪ من الارض المدعى عليها.
- مقابل دعوى ملكية لارض لم يتم وضع اليد عليها يعطى مقابل مالي، لكن بقيمة مالية مضاعفة وامكانية خاصة لتبديل المقابل المالي بأراضٍ تلتزم الدولة بتطويرها لصالح مدعي الملكية، بشكل خاضع للترتيبات المفصلة في هذا التقرير.
- سيتم تحديد نظام مقابل آخذ في الانخفاض، لاولئك الذين لا يستوفون الجدول الزمني والمسار العام المقترحين في البرنامج.
  - يتم اعطاء المقابل فقط بعد ان تم إخلاء الارض الغير مشمولة في إطار المقابل، وبعد ان يوافق مقدم الدعوى على تمكين استعمال الارض لاي حاجة كانت، بما في ذلك اسكان بدو آخرين.

٢. تخطيط وتسوية سكن البدو

- تبدا الدولة حال اتخاذ قرار الحكومة، في اجراء مركز من المبادرة الى تخطيط هيكلي ومفصّل، يشمل، خلال فترة قصيرة ومحدّدة، كل السكان البدو الموزعين في النقب، بما في ذلك السكان الذي لا توجد لديهم ادعاءات ملكية على الاراضي.
- تشمل اجراءات تسوية السكن تخطيطاً لتوسيع متواصل لاماكن السكن القائمة كي تتمكن من استيعاب تركيز التوزيع، استيعاب السكان في بلدات المجلس الافليمي ابو بسمة والبلدات القديمة واقامة بلدات جديدة في حال تطلب الأمر ذلك.
- يتم تسوية السكن غير المنظم للبدو في النقب، في إطار الخطط المعتمدة لهذا الغرض، عن طريق توسيعات مخطط لها او في مجال مساحات البحث المحددة على انها منطقة ريفية زراعية موجودة في خارطة هيكلية تمت المصادقة عليها، وذلك حسب معايير الاكتظاظ والتواصل، معرفة في الخارطة الهيكلية اللوائية (ت م م ٢٣/١٤/٤) وحسب نتائج الفحص لحجم وقدرة التحمل الاقتصادية. يتم عمل هذا الترتيب، بقدر الامكان، بشكل الذي يقلل من الحاجة الى نقل السكان.
- لن يسمح بإقامة أو تخطيط تجمعات سكن صغيرة والموزعة، لا تستوفي أسس الاكتظاظ، التواصل، الحجم وقدرة التحمل، كما ذكرت اعلاه، يتم اشتراط تسوية سكن قائم او التوصل الى حلول سكن جديدة لصالح مجموعات سكانية معينة، في كل الاحوال، بإخلاء التجمعات الصغيرة، المتفرقة، او مناطق التوزيع الموجودة خارج المنطقة التي حددت للمستوطنة.
- تتم تسوية السكن بشكلٍ متوازٍ مع تسوية دعاوى الملكية على الارض، من خلال تخطيط مشترك للسكن، في اطار التقييدات المعطاة.

٣. جدول زمني

- الى جانب استعداد الحكومة بمنح مقابل كبير جدا بما يتعلق بدعاوى الملكية ولايجاد حلول سكن واسعة في مناطق يسكنها السكان البدو، يترافق الاعتراف بانه لا يمكن "مواصلة" اجراءات تسوية السكن الى ما لا نهاية. لذلك سيكون البرنامج المقترح مُحدّد بالوقت، وكل مرحلة ومرحلة منه سوف تحدّد بالوقت.
- البرنامج معد لانهاء كل التعامل في موضوع الاراضي والتعامل المهم مع تخطيط حلول سكن وحتى

تطبيق جزء اساسي منها، وذلك خلال خمس سنوات.

- ادارة النقاش حول حلول الاسكان الدائم مع كل مجموعة ممن تسكن في الشتات يكون محدداً بالوقت, تقوم الحكومة، في نهاية هذه الفترة الزمنية بتخطيط الحل، حسب فهمها.
- سوف يتم استدعاء مقدمي الدعاوى الاصلية للملكية من اجل المصادقة على دعاويهم حسب برنامج يتم تطبيقه بشكل تدريجي على خمسة مناطق عليا، ويتنهي هذا البرنامج خلال سنتين ونصف ستعطى لمقدمي دعاوى الملكية في كل منطقة عليا فترة تسعة شهور من اجل المصادقة على دعاويهم الاصلية. في نهاية فترة المصادقة لكل منطقة، سوف يقل بشكل كبير، المقابل المعروض على كل دعوى. اصحاب دعاوي الملكية الاصليين الذين يختارون عدم المصادقة على دعاويهم، يمكنهم التوجه الى موظف التسوية بطلب تجديد اجراءات التسوية العادية والادعاء بالملكية الكاملة على الارض في المحكمة. هؤلاء المدعين لن يكون بامكانهم الحصول على مقابل حسب القانون الجديد.
- سوف يحدد في القانون ان على طالبي الملكية تسوية دعواهم خلال فترة خمس سنوات عن طريق الدخول الى اجراءات تسوية خاصة المقترحة اعلاه، او عن طريق التوجه الى اجراءات التسوية العادية. في نهاية السنوات الخمس ينتهي الوقت المحدد للتسوية، وسوف تسجل الارض التي لم تتم تسويتها او الغير موجودة في استيضاح قضائي، على اسم الدولة.

٤. تطبيق

- لا يمكن تحقيق البرنامج المقترح من قبل لجنة جولدبرغ ومن قبل طاقم التطبيق، دون ان تتمكن الدولة من تطبيق قوانينها ومن بينها قانون الاراضي وقوانين التنظيم والبناء. تنفيذ القانون هو جزء اساسي من وجود كل سكن مرتب حسب القانون.
- سيتم تنظيم جهاز تطبيق القوانين في مجال التخطيط والبناء وفي مجال التنسيق والعلاقات والروابط بين الهيئات، من جديد، من اجل تمكينها من الصمود بشكل ناجع بالمهام التي يمكن ان تكون هناك حاجة اليها في النقب.
- سوف يعمل جهاز تطبيق القانون بتصميم وجدية من اجل منع اقامة بناء جديد من خلال رؤية بأن اجراءات التسوية من جهة وتوسع البناء غير القانوني من جهة اخرى، لا يمكنهما التعايش معا.

سوف تاخذ سياسة تطبيق القانون بالنسبة للمباني غير القانونية، بعين الاعتبار تقدم اجراءات التسوية، من اجل المساعدة قدر الامكان على دعمها.

٥. تنظيم

- سوف تقام في مكتب رئيس الحكومة هيئة تنفيذ صغيرة من اجل ضمان قيادة كل الجهاز الوطني لترتيب تسوية سكن البدو في النقب.
- سوف تشكل مديرية تسوية اسكان البدو وحدة تنفيذية مركزية في موضوع تسوية السكن. سيتم تنظيم المديرية على شكل وحدة حكومية تحصل على مركز مستقل في مجال الميزانية وادارتها، التعاقدات المطلوبة للتخطيط والتطوير، المستشار القضائي وادارة القوى البشرية.

٦. برنامج للتطوير الاقتصادي لتقوية السكان البدو في النقب

- يكون برنامج تطبيق تقرير لجنة جولدبرغ مرافقا لبرنامج لتطوير البنى التحتية والخدمات العامة في القطاع البدوي في النقب.
- يهدف البرنامج الى خلق محفزات للنمو والتطور الاقتصادي – التي ستؤدي الى تقوية السكان البدو في النقب، وتقوية استقلالهم الاقتصادي. سوف يتركز البرنامج في المواضيع التالية:
  - تطوير اقتصادي وتشغيلي
  - تربية وتعليم
  - تحسين المنالية في المواصلات
  - الامن والرفاهية الشخصية
  - البنى التحتية
  - تقوية المجتمع، والقيادات الوطنية
  - إنهاء أعمال تطوير البنية التحتية في المؤسسات العامة التابعة للمجلس الإقليمي أبو بسمة.

الفصل الاول - مقابل لدعاوى تسويه الملكية

١.١ اعطاء مقابل في التشريع (القوانين)

سيتم اعطاء المقابل لاصحاب الملكية حسب القانون.

"يجب ان تكون السياسة معرفة وتتابعية، ومن اجل ان تكون كذلك يجب ان يتم التعبير عن كل تفاصيلها في القانون بدون ترك مساحة لأمكانيات أخرى. لا مجال لحلول وسط فردية ولمفاوضات فردية. سياسة من هذا النوع تبث عدم تصميم وتتابعية" (تقرير جولدبرغ، البند ٧٤).

١.٢ مقابل لدعاوى ملكية محتفظة (تم وضع اليد عليها)

١.٢.١ مدعي الملكية المحتفظ بأرضة ، يكون ذو استحقاق حسب القانون، الى مقابل لدعوته على أرض زراعية بمساحة تكون نصف مساحة الارض المطالب بها شريطة ان تتوفر الشروط التالية:

١.٢.١.١ تم الاحتفاظ بالارض من قبل مدعيها يوم تقديم مذكرة الادعاء الاصلية حسب انظمة تنظيم الاراضي (نص جديد) للعام ١٩٦٩ ، وكذالك خلال فترات أخرى حسب ما يتحدد في التشريع.

١.٢.١.٢ تمت المصادقة على دعاوي كل طالبي الملكية في نفس قسم الارض حسب مذكرة الادعاء الاصلية (لهذا الموضوع - "تصديق دعوى" تصديق على تفاصيل دعوى او طلب تصحيح حسب البند ٣.٢). تفاصيل ترتيبات المقابل في حال قام فقط قسم من المدعين بالمصادقة على دعواهم، في البند ١.٦.

١.٢.١.٣ عندما يكون ميل الارض المطالب بها اقل من ١٣ بالمائة.

في دعاوى ملكية اراض يزيد ميلها عن ١٣ بالمائة، يعطى البدل بنسبة نصف مساحة الارض المدعى بها مقابل النقود فقط حسب لائحة الاسعار في البند ١.٥.

سياسة المقابل التي تم اقتراحها من قبل لجنة جولدبرغ كانت اعطاء تعويض ارض حتى في الدعاوي الأقل من ٤٠٠ دونم وعن طريق ذلك اعطاء رد عن طريق الارض لكل اصحاب الدعاوى، وذلك بشكل يتعارض مع الوضع القائم اليوم، طاقم التطبيق يقبل هذا المبدأ بشكل مختلف بحيث يتم اعطاء المقابل بالارض بنسب ثابتة من مساحة الدعوى بدءا من الدونم الاول.

اوصت لجنة جولدبرغ باعطاء اصحاب الدعاوى التي تصل الى ٢٠ دونما، مقابل بالارض في مساحة تساوى مجمل الدعوى كاملة وبينما لاصحاب الدعاوى الآخرين مقابل تقدمي، بحيث تقل مساحة الارض التي ستعطى على شكل مقابل كلما كانت الدعوى تتعلق بمساحة ارض اكبر، وجد طاقم التطبيق صعوبات في تطبيق هذا المبدأ، لاسباب من بينها ان معظم المدعين الصغار يوجد اكثر من دعوى واحدة. في هذه الحالة، تكون نتيجة سريان مبدأ التقدمية غير عادلة، وذلك عن طريق المثال، يمكن ان يعطى لمن يدعي ملكية على ثلاث دعاوى صغيرة، مقابل اكبر بكثير في الارض مقارنة مع مدعي ملكية على نفس المساحة المطلوبة، لكنها تمتد على دعوى واحدة فقط. اختار طاقم التطبيق، ازاء هذه الصعوبات العملية وازاء الرغبة في خلق ترتيب متساو وموحد قدر الامكان، تقديم التوصيات باعطاء مقابل بالارض بنسبة واحدة من الدعوى.

اثناء البحث عن طريقة لاعطاء المقابل بحث طاقم التطبيق طريقة تعبر عن حل وسط تاريخي يمكن من تحريك نشيط لمراحل تسوية اسكان البدو في النقب، بشكل كبير.

اوصت لجنة جولدبرغ بأن يعطي مقابل للارض المدعى بها التي قررت لجنة الادعاءات بأن مقدم الدعوى يمتلكها ويفلحها في السنوات التي سبقت قيام الدولة. (البند ٨٥ من التقرير) ووجد طاقم التطبيق، بأن الدخول في هذا المجال سوف يطيل الى حد كبير اجراءات التسوية، واعتقد انه يجب اعطاء الاولوية لاعتبارات النجاعة والبساطة ايضا بثمن التنازل عن فحص تاريخ امتلاك الارض. لذلك يقترح طاقم التطبيق ان تواصل الدولة التعامل مع مذكرة الادعاء على انها اساس كاف لفحص الاستحقاق في الشمل في تسوية حسب القانون والحصول على مقابل في اطارها. يذكر ان اللجنة لم تجد من الصواب تغيير العادة القائمة حسب القرار رقم ١٠٢٨ لمجلس مديرية اراضي اسرائيل وحسب القرارات التي سبقتها، يتم بموجبه اعطاء المقابل على ارض تمت مصادرتها حسب قوانين المصادرة المختلفة.

اما في موضوع كون الارض ممتلكة يقترح طاقم التطبيق الاكتفاء في فحص الملكية وقت تقديم مذكرات الدعوى، دون التطرق الى فحص الملكية المتواصلة على الارض او امتلاكها في السنوات التي سبقت قيام الدولة (يوضح، انه ليس بمقدور ما ذكر اعلاه التاثير على الحاجة في استيفاء القانون بما يتعلق بمن يريد مواصلة اجراءات التسوية حسب القانون الموجود). قام الطاقم بشمل المبدأ الذي تم اقتراحه من قبل لجنة جولدبرغ، في مسار التطبيق، بموجبه يعطى مقابل بالارض فقط مقابل دعوى على ارض تستحق الفلاحة الزراعية، سيتم تعريف الارض التي تستحق الفلاحة، لغرض القانون المقترح، على انها الارض المدعي بها التي يقل ميلانها عن ١٣ بالمائة.

١.٣ المقابل بدل دعاوى ملكية الارض الموجودة داخل خارطة هيكلية لبلدة بدوية في النقب

١.٣.١ المقابل الذي يستحقه مدعي ملكية ارض موجودة في يوم قرار الحكومة في مساحة تسري عليها خارطة هيكلية محلية سارية المفعول لبلدة بدوية في النقب، والذي كانت دعواه حول الارض التي يملكها في نطاق مخصص للتطوير في الخارطة الهيكلية المذكورة، تكون في ارض زراعية مساحتها نصف مساحة الارض المدعى بها، شريطة ان يتم تسليم المقابل بالارض في مساحات مشمولة في خارطة هيكلية كما ذكر. بالاضافة الى المقابل المذكور بالارض، يكون مدعي الملكية مستحقا لمقابل مالي بمبلغ خمسة آلاف شيكل جديد لكل دونم في الارض، شريطة ان يستوفي الشروط في البند ١.٢:

١.٣.٢ يحق لمدعي الملكية بحسب البند ١.٣.١ ان يطلب من سلطة تنظيم سكن البدو الحصول على أراض بديلة في منطقة تسري فيها خارطة هيكلية لبلدة كما ذكر، شريطة ان تكون مخصصة بحسب الخارطة للزراعة.

في حال قررت السلطة انه توجد امكانية للاستجابة الى هذا الطلب، يمكن للمدعي الحصول على اراض بديلة داخل نطاق خارطة كما ذكر شريطة ان يحصل مقابل كل دونم بديل من الارض يستحقه المدعي بحسب هذا البند خارج نطاق الخارطة كما ذكر، على نصف الدونم داخل نطاق الخارطة.

١.٤ مقابل دعاوى (تسوية) ملكية الأرض الغير محتفظ بها

١.٤.١ مدعي ملكية ارض غير محتفظ بها يكون مستحقا حسب القانون لمقابل مالي يعبر، حسب القيم التي يتم تحديدها في القانون والمفصلة في البند ١.٥، عن ضعف قيمة الارض التي كان سيحصل عليها مدعي ملكية ارض محتفظ بها كمقابل، وكذلك المقابل

المالي الذي سيحصل عليه نفس المدعي، شريطة استيفاء الشروط التالية:

تمت المصادقة على كل دعاوى مدعي الملكية في قسم الاراضي المدعى بها في مذكرة الدعوى الاصلية.

١.٤.٢ مدعي ملكية ارض غير محتفظ بها يكون مستحقا إذا أراد، لتخصيص قطعة ارض للسكن المتطور وذلك مقابل التنازل عن المقابل المالي، كله او جزء منه، حسب الموضوع. يتنازل مدعي الملكية مقابل كل قطعة ارض متطورة للسكن على القيمة المالية ل ١٠ دونمات من المقابل الذي يستحقه. يمكن لمدعي الملكية الحصول على تخصيص حتى سبع قطع ارض للسكن، على الاكثر، سيتم تحديد طريقة توزيع قطع الارض بين المدعين المشتركين في نفس الدعوى، حسب القانون.

١.٤.٣ يتم منح المقابل على دعاوى الملكية على الاراضي التي تزيد درجة ميلانها عن ١٣ بالمائة، حسب التسعيرة المذكورة في البند ١.٥.

قررت لجنة جولدبرغ ثلاثة اسس بما يتعلق بدعاوى ملكية غير محتفظ بها. بالنسبة للاراضي الموجودة في "منطقة بدل معرفة" (البند ٨٧) ومحتفظ بها من قبل آخر يعطى المقابل بالمال فقط. بالنسبة للاراضي خارج منطقة المقابل تقرر ان المقابل يعطى بالاراضي. كذلك قررت اللجنة تعويضا ماليا مختلفا واقل مقابل دعاوى غير محتفظ بها (البند ١٠٦).

عمل طاقم التطبيق، بما يتعلق بهذا الصدد، في موضوع المقابل الملائم في هذه المسألة وخاصة مسالة الى ا ي حد يستحق منح الارض الزراعية على شكل مقابل، ايضا في دعاوي الاراضي الغير محتفظ بها بأيدي المدعين في موعد تقديم مذكرة الدعوى الاصلية. وقام طاقم التطبيق ببناء جهاز المقابل لاصحاب الدعاوى غير المحتفظ بها على الشكل التالي:

المقابل على دعاوى الملكية غير المحتفظ بها، يكوم مماثلا في ماهيته للمقابل المعطى لمدعي ارض محتفظ بها. لانه لا توجد امكانية حقيقية لاعطاء المقابل ايضا للذين يطالبون بأرض زراعية، وبما انه يوجد فارق حقيقي بين من يمتلك الارض وبين من لا يمتلكها – المقابل الذي سيعرض على هؤلاء المدعين سيكون مقابلا ماليا.

كما سيتضح من البند ١.٧ يوصي طاقم التطبيق بتمكين كل من يستحق المقابل بالارض، تبديله الى مقابل مالي، تبلغ نسبته، اذا رغب المستحق تغييرها كلها، مضاعفا لقيمة الارض الزراعية، كما

سيحدد القانون.

لذلك، تم اقتراح مبدأ مماثل على مدعي ملكية ارض غير محتفظ بها. بما انه عرض عليهم مقابل مالي فقط، يقترح طاقم التطبيق تحديد مبلغ المقابل المالي حسب ضعف قيمة الارض الزراعية التي كان من المقرر ان يحصل عليها مدعي الملكية، الذي كان يدعي ملكية ارض غير محتفظ بها. بالاضافة لذلك، يعطى مدعي ارض غير محتفظ بها امكانية الحصول على مقابل بالارض في مساحات مطورة من خلال دعم تطويرها من قبل الدولة. قررت اللجنة في هذا السياق انه يوجد مكان لاعطاء المقابل ايضا على ارض تمت مصادرتها حسب قوانين المصادرة المختلفة.

١.٥ لائحة اسعار المقابل المالي للارض

١.٥ يتم تحديد قيمة المقابل المالي حسب القانون ويكون بهذه القيم:

٥.٠٠٠ شيكل جديد لدونم ارض سهلية، درجة ميلانها اقل من ٦٪.

٤.٠٠٠ شيكل جديد لدونم ارض غير سهلية درجة ميلانها اقل من ١٣٪.

٢.٠٠٠ شيكل جديد لدونم ارض غير سهلية تزيد درجة ميلانها عن ١٣٪.

١٠.٠٠٠ شيكل جديد لدونم ارض في منطقة المعدة للتطوير داخل خارطة هيكلية محلية مصادق عليها لكل واحدة من البلدات البدوية في النقب كما تقرر يوم اتخاذ القرار في الحكومة.

١.٦ مقابل لاصحاب الدعاوى التي لم تتم المصادقة عليها من قبل كل المدعين

كلما قل الجزء الذي يحتله المدعون في الدعوى الاصلية الذين يصادقون على دعواهم، هكذا يقل، بشكل نسبي، المقابل بالارض الذي يعطى لكل مدعي، حسب المثال في ١.٦.٥، بحيث يعطى باقي المبلغ بالمال.

اتضح اثناء عمل طاقم التطبيق ان الكثير من اتفافيات الحل الوسط التي تجرى اليوم مع مدعي الملكية تتطرق الى مجمل مساحة الدعوى الاصلية، بهذا الشكل، تبقى اجزاء غير صغيرة من المساحة المدعى بها في كل دعوى، غير منظمة على طول السنين. في هذه الحالة هنالك صعوبة

في استعمال فعال للارض المنظمة ايضا وخاصة لا تشكل طريقة للتوصل الى حل فعال للمسالة كلها. من اجل التسبب بتغيير هذا الوضع ودعم حل مسالة الارض بكاملها، قدر الامكان، يقترح طاقم التطبيق اعطاء محفز حقيقي من اجل تنظيم هذه الدعاوى بكاملها، عن طريق تحديد مقابل عالي جدا بالارض طالما تم تنظيم اجزاء كبيرة من الدعاوى الاصلية.

١.٦.١ مدعي الملكية الشريك في دعوى اصلية، لم تتم المصادقة عليها من قبل كل الشركاء فيها، لكنه قام بالمصادقة على دعوته، يكون مستحقا لمقابل بالارض، بنسبة مصغرة. وهكذا يكون هذا المدعي مستحقا لمقابل مالي مكمل للفارق بين ارض المقابل التي كان يستحق الحصول عليها، الى نصف قيمة حقه في الدعوى.

١.٦.٢ كلما تم التوقيع على كتاب المصادقة من قبل مدعين اقل من نصف مساحة الدعوى الاصلية، يكون كل واحد من الشركاء في الدعوى الذين وقعوا على كتاب التصديق، مستحقا لمقابل اقل بنسبة ٢٠٪ من مساحة الارض المدعى بها من قبله، ولمقابل مالي كاكمال لنصف قيمة الدعوى بالمال، بحسب نظام المقابل الثانوي المحدد في البند ١.٨.١.٢.

١.٦.٣ المدعي الذي يصادق على دعواه في موعد متأخر من المذكور في البند ٣.٢ وخاضع للشروط المحددة في القانون، يحصل على مقابل مخفض بنسبة ٢٠٪ من مساحة الدعوى في الارض واكمال الى نصف قيمة الدعوى بالمال، حسب نظام البدل الفرعي المحدد في البند ١.٨.٠.٣. الانضمام المتأخر لا يكبر المقابل المعطى لباقي المدعين.

١.٦.٤ يتم تحديد قيمة المقابل المالي الذي يحصل عليه كل مدعي لا يحتفظ بالارض حسب المقابل الذي كان سيحصل عليه لو كان مدعيا يحتفظ بالارض الذي قام بتبديل المقابل الذي حصل عليه.يتم تحديد حق المقابل على قطع الارض المطورة لمدعي لا يحتفظ بالارض بالنسبة الى المقابل بالارض الزراعية التي كان سيحصل عليها لو كان مدعيا محتفظا، كما ذكر في البند ١.٤.٢. أي بنسبة تبديل حتى ١٠ دونم لقطعة الارض، وحتى تخصيص سبعة دونمات للدعوى.

١.٦.٥ حسب المبادئ التي عرضت اعلاه يكون نموذج المقابل بالتطرق الى القسم من الدعوى الذي تمت المصادقة عليه، بالتلائم مع نسبة عالية ومحددة، وحسب المثال الموجود امامنا:

نسبة الارض من دعوى الملكية المصادق عليها	مساحة المقابل بالارض، بالنسبة المئوية من مساحة الارض المدعى بها التي تمت المصادقة عليها	مساحة الارض التي يعطى المقابل المالي بصددها، بالنسبة المئوية من مساحة الارض المدعى بها التي تمت المصادقة عليها
١٠٠٪	٥٠٪	٠٪
٩٠٪	٤٥٪	٥٪
٨٠٪	٤٠٪	١٠٪
٧٠٪	٣٥٪	١٥٪
٦٠٪	٣٠٪	٢٠٪
٥٠٪	٢٥٪	٢٥٪
أقل من- ٥٠٪	٢٠٪	٣٠٪

١.٧. تبديل الارض مقابل المال

١.٧.١ يمكن لمدعي الملكية الذي يستحق المقابل بالارض تبديل الارض، كلها او جزء منها، بمقابل مالي، على اساس جدول اسعار المقابل المحدد في البند ١.٥. كما فصل اعلاه مدعي الملكية الذي يختار تبديل كامل ارض المقابل التي يستحقها بمقابل مالي، يمكنه الحصول مقابل كل دونم مقابل تنازل عنه، على ضعف قيمة ارض المقابل حسب لائحة اسعار المقابل التي سيتم تفصيلها في القانون. مدعي الملكية الذي يختار تبديل جزء من اراضي المقابل، يحصل على مقابل مالي مقابل كل دونم يقوم بتبديله، حسب نسب تتلاءم بعلاقة صاعدة ومحددة، المفصلة في القائمة التالية وحسبها – بشكل نسبي:

نسبة المقابل بالاراضي الذي تم تبديله الى نقود	عامل ضرب ثمن الدونم من ارض الدعوى الاصلية
١٠٠٪	٢٠٠٪
٩٠٪	١٩٠٪
٨٠٪	١٨٠٪
٧٠٪	١٧٠٪
٦٠٪	١٦٠٪
٥٠٪	١٥٠٪
٤٠٪	١٤٠٪
٣٠٪	١٣٠٪
٢٠٪	١٢٠٪
١٠٪	١١٠٪

١.٧.٢ طالما كانت مساحة الادعاء مخصصة للتجارة أو الصناعة حسب الخارطة الهيكلية يوم اتخاذ قرار الحكومة، تكون سلطة إسكان البدو مخولة من تمكين المدعي من تبديل المقابل الذي يستحقه بأرض زراعية، في مساحات معدة للصناعة والتجارة حسب انظمه تحدد بقرار من قبل دائرة أراضي إسرائيل.

١.٨ نظام المقابل الثانوي

١.٨.١ في الحالات المفصلة ادناه، يمكن لمدعي الملكية الحصول على مقابل حسب نظام يختلف عن المذكور اعلاه (فيما يلي :" **نظام مقابل الآخر**") :

١.٨.١.١ دعاوى في مناطق قرر فيها رئيس الحكومة انه لا يمكن تطبيق الاتفاقية حسب القانون فيها (انظر البند ٣.١.١)

١.٨.١.٢ دعاوى لم تتم فيها، حتى موعد التصديق، المصادقة على الدعاوى لمدعين تبلغ نسبتهم النصف على الاقل من المساحة المدعاة الاصلية. (انظر البند ١.٦.٢).

١.٨.١.٣ مدعي ملكية قام بالمصادقة على الجزء التابع له في الدعوى بعد الموعد المقرر لذلك حسب القانون (انظر البند ١.٦.٣).

١.٨.٢ فيما يلي مركبات المقابل الثانوي التي تسري في هذه الحالات مع توفر الشروط حسب البنود ١.٢.١. و ١.٢.١.٣:

١.٨.٢.١ يستحق المدعي في ارض محتفظ بها مقابل بالارض بنسبة ٢٠٪ من الارض المدعى بها من قبله، ولاكمال نصف قيمة دعواه – بالمال.

١.٨.٢.٢ يتم احتساب قيمة المقابل الذي سيحصل عليه مدعي غير محتفظ كأنه كان مدعيا محتفظا قام بتبديل كامل المقابل الذي يستحقه.

١.٩ قواعد لمنح المقابل

١.٩.١ اراض للمقابل

١.٩.١.١ يمكن ان يعطى مقابل بالارض في مساحات موجودة داخل نقاط الخارطة الهيكلية اللوائية الجزئية عاصمه كبرى لمدينة بئر السبع الكبرى (ت م م ٤/١٤/٢٣) في احدى الحالات التالية:

- في المجال المصنف على انه "منظر قروي زراعي مدمج".
- في المجال المصنف "منظر صحراوي" وفقط شريطة ان يكون شرقي طريق رقم ٤٠ وشمالي خط عرض ٥٥١.٥٠٠.

١.٩.١.٢ الارض التي ستعطى بالمقابل، هي ارض زراعية تكون قدر الامكان مشابهة في نوعها للارض التي تم الادعاء بصددها. يمكن تبديل، اراضي مقابل اراض زراعية من نوع آخر، بموافقة سلطة تسوية سكن البدو في النقب، او الى اراضي للصناعة والتجارة او لمساحات للسكن، قواعد يتم تحديدها في قرارات مجلس مديرية اراضي اسرائيل.

١.٩.١.٣ يتم التبديل بشكل يمكن من تطوير كامل وشامل لمناطق صناعية او مناطق سكن ويكون خاضعا لاعتبارات التخطيط ولغرض التأكد من تواصل في التنظيم والتخطيط لمناطق التشغيل او السكن.

١.٩.٢ يكون منح المقابل المالي او المقابل بالارض معفيا من الضرائب (البند ٨٨ من تقرير جولدبرغ).

١.٩.٣ مدعي الملكية الذي يستحق تخصيص مساحة للسكن في اعقاب الانتقال من التوزع البدوي الى البلدة، سواء اذا كان يطلب ارضا محتفظ بها او غير محتفظ بها، يتم خصم مساحة السكن التي ستخصص له (بالنسبة لمدعي ارض غير محتفظ بها – قيمة المساحة) من مجمل المقابل الذي يستحقه (البند ١٠٥ من تقرير جولدبرغ).

١.٩.٤ لن يتم تطوير الاتفاقيات التي وقعت في الماضي بين الدولة وبين مدعي ملكية الارض وسوف تسري شروط هذه الاتفاقية بكاملها (البند ٧٩ من تقرير جولدبرغ).

الفصل الثاني – السكن الدائم

٢.١ حل مشكلة السكن غير المنظم

تحدد في تقرير جولدبرغ ان حل قضية السكن غير المنظم المسمى "القرى غير المعترف بها" ضروري لتطور السكان البدو وتطوير النقب. لاحقا في توصيات لجنة جولدبرغ (البند ١١٠) وجد ان الحل يجب ان يتم حسب توجيهات، امكانيات وتقييدات الخارطة الهيكلية اللوائية عاصمه كبيره لمدينة بئر السبع، ت م م ٢٣/١٤/٤ (فيما يلي :" **الخارطة الهيكلية اللوائية**) هذا الاطار التنظيمي يعطي الرد بواسطة توسيع قريب من البلدات القائمة كي يمكنها ان تحوي تركيز التوزعات، استيعاب سكان في بلدات المجلس اللوائي ابو بسمة والبلدات القديمة وعن طريق اقامة بلدات جديدة حسب الطلب.

الخارطة الهيكلية اللوائية التي تمت المصادقة عليها من قبل المجلس القطري للتخطيط والبناء، الذي خول لهذا الغرض، عرفت مساحة الحلول لتسوية سكن البدو في النقب، من خلال ضمان الاحتياجات القطرية الشاملة واحتياجات المدن الكبرى لهذا الجيل وللاجيال القادمة. تعتمد الخارطة الهيكلية اللوائية على برنامج اساسي لمدينة بئر السبع الكبرى الذي سبقها.

المفهوم الاساسي للتنظيم هو تمكين مجموعة متنوعة من حلول السكن، بما في ذلك، في الحالات الملائمة، ايضا تسوية سكن البدو غير المنظم في النقب في منطقة سكنية او بقرابة كبيرة. تمكن الخارطة الهيكلية اللوائية بشكل مقصود، مرونة في التخطيط ولا تحدد مسبقا، حلول السكن الدقيقة لتلك الحالات التي لم يتم حتى الآن بلورة تسوية تخطيطية مفصلة. تمكن الخارطة الهيكلية من ايجاد حلول سكن متنوعة، في منطقة واسعة تحددت فيها لغرض تسوية سكن البدو. هذه المنطقة عرفت في الخارطة الهيكلية اللوائية على انها منطقة ״منظر ريفي زراعي مدمج״ (فيما يلي :״المنطقة المدمجة״) يمكن فيها المصادقة على خرائط تمكن من سكن جديد وتوسيع السكن القائم، دون الحاجة الى اجراء تغييرات على الخارطة الهيكلية اللوائية.

كما تعرف الخارطة الهيكلية اللوائية اين يمكن بشكل خاضع لكل الاعتبارات، تمكين سكن جديد او توسيع سكن قائم، هكذا تعرف الخارطة الهيكلية اللوائية تلك المناطق التي لا يمكن السكن فيها.

يتم التشديد على ان الخارطة الهيكلية اللوائية ليست نهاية اجراءات اتخاذ القرار بما يتعلق بالسكن الدائم للبدو وانما إطارا ممكنا. الامكانيات التي تخلقها الخارطة الهيكلية اللوائية، قواعد التخطيط واعتبارات التكلفة، مع الاحتياجات التي تصعد من الحقل، يجب ان تتبلور الى برنامج سكن شامل

تمت التخطيط له من قبل طواقم تنظيم مشتركة لمديرية البدو ولإدارة التنظيم، من خلال استشارة مع السكان، وكل هذا خاضع للمبادئ التي سيتم عرضها لاحقا في هذا الفصل.

٢.٢ مبادى تخطيط السكن

سوف تضمن حلول السكن استيفاء الشروط التي حددتها الخارطة الهيكلية اللوائية، بما في ذلك قواعد اقل حد من الاكتظاظ وتواصل البناء والتطوير في البلدة. تواصل البناء والتطوير يلزم الامتناع عن ابقاء مساحات مرحلية غير مطورة بين مساحات السكن داخل البلدة. سوف تاخذ الحكومة بعين الاعتبار، عند مصادقتها على اقامة بلدة، الحاجة الى ضمان حجم ادنى وقدرة تحمل محلية.

التسبب باضرار لتواصل المنطقة المطورة لبلدة ما يخلق تكاليف اقتصادية واجتماعية في الاقامة والصيانة، تتسبب باضرار لجودة الحياة فيها، في القدرة على تزويد الخدمات لسكانها، وتضر بالاداء الاقتصادي – الاجتماعي على فترة طويلة.

يقترح تقرير جولدبرغ "الاعتراف قدر الامكان بكل واحدة من القرى غير المعترف بها التي يوجد بها كتلة كبيرة من السكان، كما سيتم تحديدها، وتكون لديها قدرة تحمل محلية، شريطة ان لا يتعارض هذا الاعتراف مع الخارطة الهيكلية اللوائية (بند ١١٠ من التقرير). يقترح طاقم التطبيق اعتماد التخطيط على اسس الاكتظاظ والتواصل، كما فصل اعلاه، وتمكين الجماعات المتنوعة من بلورتها الى بلدات خلال التخطيط المفصل، وحسب المبنى الاجتماعي والفيزيائي وقدرة التحمل البلدية. كما يوصي تقرير جولدبرغ.

٢.٢.١ يتم اشتراط مأسسة او تخطيط مجموعات السكن بان تستوفي شروط مبادئ الحجم، الاكتظاظ، التواصل وقدرة التحمل كما ذكر. تسوية سكن قائم او اقامة حلول سكن جديدة لصالح مجموعة سكانية معينة، تشترط بكل الاحوال بإخلاء المجموعات الصغيرة او المتفرقة، او مناطق التوزيع الموجودة خارج المساحة التي تحدد على انها بلدة، سواء كانت المساحة داخل المنطقة المدمجة او خارجها.

٢.٢.٢ بشكل عام، في حال استحقاق مناطق واسعة من الارض الزراعية، يتم تخصيصها خارج المناطق المعدة للسكن وليس بالضرورة قريبا منها.

٢.٢.٣ تسوية السكن على كل انواعه، تضمن الحفاظ بين البلدات التي سيتم تخطيطها على مسافات مفتوحة واسعة، بدون سكن، اجهزة او مباني، تستعمل كحواجز من المناظر

الطبيعية يمكن ان تستعمل للزراعة، للبنى التحتية ولاستعمال لاوقات الفراغ والاستجمام لراحة السكان.

٢.٣ خطوة مبادر اليها ومركزة من التخطيط الهيكلي والمفصل

منذ لحظة اتخاذ قرار الحكومة، تجري السلطة لتسوية سكن البدو في النقب عن طريق طواقم التخطيط، حوارا مع السكان في موضوع حلول السكن. مواصلة لذلك تدعم السلطة مع مديرية التخطيط، التخطيط الهيكلي والمفصل، في مجال الاطار الذي تحدد في الخارطة الهيكلية اللوائية والاسس المفصلة في هذا التقرير.

يتم تنفيذ عملية سريعة من التسوية الدائمة للسكن، عن طريق اجراءات تخطيطية سريعة لمجمعات السكن غير المرتبة بتواصل زمني وبشكل كامل قدر الامكان، دون خلق اوضاع مرحلية تخلد الوضع القائم وقد تؤدي الى منه تسويته. يمكن الحصول على حلول مؤقتة فقط في المساحات لقطع الارض المخصصة لتسوية السكن او في موقع مؤقت قريب منها.

تشمل التسوية الدائمة للسكن غير المنظم الشريحة السكانية التي لا يوجد لسكانها ادعاءات ملكية من أي نوع.

يعتقد طاقم التطبيق ان تطبيق مبدأ "السكن الانتقالي" المقترح في تقرير جولدبرغ ممكن بشكل متلائم ومنسق مع مراحل التسوية. من بين ذلك وفي الحالات الملائمة، يمكن البدء باجراءات منظمة من الاعلان عن تحضير برنامج وتحديد شروط المرحلة الانتقالية، حسب البنود ٧٧ و ٧٨ من قانون التنظيم والبناء للعام ١٩٦٥.

يقترح تقرير جولدبرغ ״تبني تعريف سكن جديد للقرى غير المعترف بها، الذي يحدد انه سوف يتم الاعتراف بها في المستقبل״. يقترح تقرير جولدبرغ تحديد ״خط ازرق مؤقت״ لهذه القرى ويقترح ان يتم ترقيمها من قبل المجلس القطري للتخطيط والبناء في الخارطة الهيكلية اللوائية بعلامة خاصة وهي ״سكن مؤقت״ (البند ١٠٩ من التقرير). تم فحص هذه التوصية للجنة بتعمق، مقابل الاعتراضات الاساسية التي برزت بهذا الصدد.

التعبير ״خط ازرق مؤقت״ بما يتعلق بما تم عرضه، ليس مسجلا في القانون ولا حتى بلغة التخطيط المتبعة. ومن الممكن ان يؤدي استعمال لهذا الجهاز دون اساس تخطيطي وقانوني يترافق مع مشاركة السكان، الى زيادة الضبابية ويساهم في عدم ثقة في عملية تسوية السكن، كما يمكن ان

يؤدي الى زيادة الصعوبات على تسوية تنظيمية على الارض بشكل سريع وملائم للسكن البدوي في النقب. لذلك، لا يرى طاقم التطبيق ان هنالك مكان لخلق تمييز مؤقت بين اقسام السكن غير المنظم عن طريق ترقيم وتاهيل مؤقت لقسم من التجمعات، وانما يوصي بتسريع تسوية دائمة للسكن.

يتم تخطيط تسوية دائمة منظمة بمشاركة السكان كما يحدد تقرير جولدبرغ (انظر البنود ١١١-١١٢ من التقرير). لا يعتقد طاقم التطبيق ان هنالك فائدة في التمييز الاولي بين السكن غير المنظم الواحد عن الآخر، لغرض تقديم الخدمات او لأي غرض آخر, قبل وجود الحوار المخطط للسكان.

٢.٤ العلاقة بين الارض وبين التخطيط

٢.٤.١ يتم بلورة الحل السكني بما يتعلق بتحديد الاستحقاق مقابل دعاوى الارض ومن خلال اخذ هذا الاستحقاق بعين الاعتبار.

٢.٤.٢ يشمل البرنامج السكني لتسوية السكن بداخله ايضا استحقاق المقابل بالارض بسبب دعاوى ملكية تمت المصادقة عليها لاولئك المدعين الذين يلائمهم برنامج من هذا النوع. يقوم طاقم التخطيط، على اساس الحسم في موضوع المقابل، بتخطيط مركبات السكن الدائم، ويقترح بشكل مشترك مع السلطة تعيين مكان موصى به لارض زراعية يتم منحها حسب الاستحقاق للمقابل الذي تحدد.

٢.٤.٣ يتم تخصيص الارض للسكن بحسب الاحتياجات الفورية للسكان الموجودين، وذلك من اجل تمكين تواصل من السكن في كل واحدة من مناطق السكن القائمة او المخطط لها، ومن اجل ضمان بناء سكني ناجع قدر الامكان يمكن جهاز الخدمات من العمل بشكل دائم وقابل للصيانة، في مراحله الاولى، بشكل يضمن الرفاهية وجودة الحياة لزمن طويل.

٢.٥ تعاون الجمهور في التخطيط

٢.٥.١ تكون اعمال طواقم التخطيط وممثلي السلطة لتسوية سكن البدو مشتركة بماهيتها ومن بدايتها. تقوم الطواقم بمقابلة السكان، تفحص رغباتهم بشكل غير عفوي وتحاول بلورة اتفاق واسع قدر الامكان بما يتعلق بماهية السكن المنظم في المستقبل ومكانها

تفحص طواقم التخطيط وممثلي السلطة، بمشاركة السكان، الحلول الممكنة وتقوم ببلورة المسار الافضل لمثل هذه الخطوة. كل ذلك، من خلال توجه للاستجابة لمعظم الاحتياجات والرغبات دون التهاون في مسالة جودة التسوية، مبادئ الحجم، الاكتظاظ، التواصل وقدرة التحمل، وعلى المصالح الوطنية والبلدية، كما تم التعبير عنها في الخارطة الهيكلية اللوائية.

٢.٥.٢ توصي طواقم التخطيط، بمشاركة السلطة والسكان على حلول سكن متنوعة تلائم قدر الامكان نوعية السكان، رغباتهم واحتياجاتهم بالاضافة الى الامكانيات التي تستطيع الدولة توفيرها. هذه الحلول تشمل احياء سكن في مستوطنات دائمة قديمة، في بلدات ابو بسمة، او توسيع ملتصق باماكن سكن جديدة. مجموعة متنوعة من حلول السكن بما في ذلك بلدات ذات صبغة بلدية، احياء، صبغة قروية او حتى بلدات تدمج بينها.

٢.٥.٣ تترافق اجراءات التخطيط بشكل متواصل مع اجراءات التسوية. تتم المصادقة على خارطة لبلدة جديدة بعد ان تتم تسوية دعاوى الملكية والترتيبات الاخرى التي تمكن من اقامة المستوطنة بشكل فعلي.

٢.٥.٤ تسعى الدولة قدر الامكان الى التوصل الى تفاهم مع السكان، لكنها ستعمل في كل الاحوال كي ينتهي التخطيط في وقت معقول، في الحالات التي لا يتم فيها التوصل الى تفاهم في موضوع السكن على مدى فترة معقولة من بداية عمل الطاقم، وفي المناطق التي قرر رئيس الحكومة انها غير ناضجة لسريان الاتفاقية عليها (البند ٣.١.١) يحق للدولة تخطيط حلول الإسكان حسب اعتباراتها، من خلال الاخذ بعين الاعتبار قدر الامكان احتياجات السكان ورغباتهم كما تم التعبير عنها سابقا.

٢.٦ دمج اجراءات تطبيق القانون مع تطبيق الحلول لعملية التخطيط

بسبب اهمية تنفيذ البرنامج المقترح لصالح كل المعنيين بالامر، في المواعيد المحددة وبشكل كامل، يجب التشديد على تطبيق تنفيذ البرنامج. يتم تقديم حلول السكن قدر الامكان من خلال التفاهم وبالموافقة لكن عندما لا يتم الحصول عليها، خاصة بما يتعلق بالسكان او المجموعات التي يجب عليها نقل مكان سكنها الى مكان آخر يتم تحديده، سوف يتم دعم الحلول حتى لو رفض

السكان التعاون في تحديدها، وحتى لو لم تكن الحلول مقبولة عليهم، وستقوم سلطات تطبيق القانون بتطبيق اجراءات صارمة من اجل تنفيذ القرارات التي اتخذت.

٢.٧ مراحل التخطيط

٢.٧.١ من اجل تطبيق توصيات لجنة جولدبرغ وتوصيات طاقم التطبيق اعلاه، يوصي طاقم التطبيق البدء بأجراء مركز من المبادرة الى تخطيط هيكلي ومفصل يشمل بشكل سريع مجمل السكان الموزعين في التوزع البدوي في النقب عن طريق طواقم تخطيط بالكمية اللازمة. السلطة لتسوية سكن البدو في النقب المسئولة عن تنفيذ التعاقدات مع طواقم التخطيط، وترافقها وتوجهها بشكل مهني. يترأس الاجراءات التخطيطية عامل سلطة يملك القدرات لان يكون مخطط لوائي.

٢.٧.١.١ منذ لحظة اتخاذ القرار في الحكومة، وقبل منح القانون الجديد مفعولا قضائيا، تعقد السلطة مع طواقم التخطيط حوارا مع السكان في موضوع حلول السكن، وتقوم هذه الجهات بدعم مشترك للتخطيط الهيكلي والمفصل، في مجال الاطار الذي تحدد في الخارطة الهيكلية اللوائية والاسس المفصلة في التقرير. هذه العملية ستجري بالمقابل لمراحل اعطاء المقابل وتحديد مكانه كما يلتزم الامر لاكمال التخطيط.

٢.٧.١.٢ يكون كل طاقم تخطيط مسئولا عن تخطيط منطقة معينة او مجموعة سكانية ذات مميزات مشتركة ورغبة اساسية في السكن في اطار سكن مشترك، في احياء جديدة لبلدات قائمة او في بلدات جديدة.

٢.٧.٢ تتم العملية كلها بهدف ان يتم، في منطقتي سكن لوائيتين اوليين، تنفيذ الجزء الاكبر والهام من التطوير حتى فترة خمس سنوات.

٢.٨ الاطار التخطيطي

ازاء الاهمية الوطنية في تسوية سكن البدو غير المنظم في النقب، سيتم فحص امكانيات دعم البرامج التي سيتم تحضيرها من قبل طواقم التخطيط التي سيتم تعيينها، كما هو مفصل اعلاه، في اطار خارطة هيكلية قطرية مع تعليمات تخطيط مفصلة. يوصى بان تشمل الخارطة التي سيتم اعدادها مرونة في مواضيع مختلفة التي قد تمكن لاحقا من اجراء تغييرات يتم تنفيذها بصلاحية من مؤسسات التخطيط الاخرى، يمكن بهذه الطريقة توفير الوقت اللازم لغرض اتخاذ تسهيلات في الخارطة الهيكلية القطرية.

طالما تقرر ان دعم التخطيط يتم عن طريق خارطة هيكلية محلية، سيتم بشكل فوري دعم التغييرات او التسهيلات المطلوبة للخارطة الهيكلية القطرية بحيث تمكن من المصادقة السريعة على الخارطة الهيكلية المحلية كما ذكر.

الفصل الثالث - اجراءات تسوية دعاوى الملكية

حسب توصيات لجنة جولدبرغ، تتم تسوية دعاوى الملكية في اطار تعليمات قانون يحدد او نظام تنظيم (فيما يلي :" التنظيم الخاص") كما هو مفصل فيما يلي.

٣.١ مراحل اجراءات منح المقابل

يتم منح المقابل على دعاوى الملكية بخمسة مراحل اساسية:

المرحلة الاولى، مرحلة "المصادقة على الدعاوى – من لحظة سن القانون تتم دعوة مدعي الملكية (في هذه الوثيقة "**مدعي الملكية**" – المدعين الاصليين، بدلائهم عن رضى او حسب القانون وكما سيتم تعريفهم في التشريع) للمصادقة على دعاويهم. وذلك حسب برنامج يسري بشكل تدريجي على خمسة مناطق عليا، وينتهي خلال سنتين ونصف. يمكن ان تتم المصادقة على الدعاوى حتى تسعة اشهر من الموعد المقرر لكل منطقة. يمكن لمدعي الملكية الذين يختارون على طول الاجراءات عدم الانضمام للتسوية الخاصة، وقاموا بتقديم طلب خاص في الموضوع خلال الفترة المذكورة، التوجه لفحص ادعائهم في المحكمة.

يذكر انه بالنسبة لدعوى ملكية لمدعي ملكية التي لم تتم المصادقة على دعواهم ولم يتوجهوا بطلب خاص في موضوع وجود اجراءات التسوية في المحكمة كما ذكر اعلاه، يمكن للدولة العمل بمجموعة متنوعة من الادوات القضائية لغرض الاستيلاء على الارض، بما في ذلك تفعيل تطبيق القانون.

المرحلة الثانية، مرحلة "تحديد المقابل" – بعد فحص شروط حد ادنى مختلفة، تقرر لجنة المقابل حسب القانون وحسب المواد التي احضرت امامها، نسبة المقابل بالارض و/او بالمال الذي يستحقه كل مدعي صادق على دعواه، بما يتعلق بحصته في دعوى الملكية. في حال تطلب الامر ذلك، يمثل مدعي الملكية امام لجنة المقابل لغرض بحث دعواهم.

المرحلة الثالثة، مرحلة "مكان المقابل" - يتم تحديد مكان المقابل، قدر الامكان، بالتشاور مع المدعين كجزء لا يتجزأ من عملية تخطيط السكن.

المرحلة الرابعة، مرحلة "منح المقابل" - . يتم تحديد ما هو المقابل الكامل، الذي يشمل دفع مبالغ مالية يستحقها اصحاب دعاوى الملكية ومنح الملكية على الارض التي ستمنح لهم، فقط بعد ان يستوفي المدعي كل الشروط التي حددت لهذا الغرض، بما في ذلك بعد ان اخلى الارض التي تقرر

بالنسبة لها انها سوف تصبح بملكية الدولة، وبعد ان وافق على استعمال الدولة للارض التي اخلاها، بما في ذلك لغرض تسكين آخرين.

المرحلة الخامسة، مرحلة "تسجيل الارض" – في نهاية اجراءات التسوية الخاصة يعمل موظف التسوية ومكتب تسجيل الاراضي على تسجيل الارض على انها ارض منظمة – الارض التي خصصت للمدعي، تسجل على اسمه، والارض الباقية تسجل على اسم الدولة. الارض التي لم يعمل مدعي الارض فيها او بدلائه شيئا (لم تتم المصادقة على الدعوى ولم يتوجهوا بطلب فحص دعواهم في المحكمة) يتم تسجيلها بعد نهاية فترة الخمس سنوات من قبول القانون على اسم الدولة على شكل ارض منظمة.

٣.١.١ يكون رئيس الحكومة بالتشاور مع وزير المالية، القضاء، الداخلية والوزراء المسئولين عن السلطة وادارة اراضي اسرائيل، مخولين بعدم شمل التسوية الخاصة على مناطق محددة، اذا لم تكن الظروف مواتية لذلك، لاسباب تخطيط، تنظيم او اسباب اقتصادية او تلك التي تتعلق بالسكان. يحق للحكومة منح مهلة محددة لمناطق او افراد للانضمام الى التسوية, تقوم الحكومة لهذا الغرض بتعيين طاقم برئاسة مدير عام مكتب رئيس الحكومة وبمشاركة رؤساء سلطة تسوية سكن البدو في النقب وممثلين عن وزارة المالية، القضاء والداخلية.

٣.٢ مرحلة المصادقة على الدعاوى

منذ لحظة سن القانون يتم النشر الشامل لانظمة القانون باللغة العربية والعبرية، من اجل التمكن من وصوله الى سماع الجماهير كلها. ستتم دعوة مدعي الملكية حسب برنامج مدرج يتم تحديده من قبل رئيس سلطة تسوية اسكان البدو، ويتم توزيعه على سنتين ونصف على الاكثر, من اجل المصادقة على دعاويهم. تتوجه سلطة تسوية اسكان البدو في النقب الى مدعي الملكية المحتلنين، كما يظهرون في قاعدة بيانات وزارة القضاء وكما هو مفصل في **الملحق ج**، يمكن ان تتم المصادقة على الدعاوى في فترة تصل حتى تسعة شهور من الموعد المحدد لكل منطقة. اصحاب دعاوى الملكية الذين يختارون عدم الانضمام الى التسوية الخاصة يمكنهم التوجه بطلب خاص الى موظف التسوية لغرض فحص دعواهم في المحكمة.

٣.٢.١ تعرض السلطة امام مدعي الملكية المقابل الذي يمكنهم الحصول عليه حسب القانون الجديد وعملية تطبيق القانون. واامام سكان التوزع البدوي امكانيات الاسكان حسب مبادئ هذا التقرير.

٣.٢.٢ تتم دعوة مدعي الملكية من قبل ممثلي السلطة (انظر لاحقا) لتقديم كتاب مصادقة لهم او مباشرة الى موظف التسوية، يشمل من بين ما يشمل، تصريحا حول طلب مقابل حسب القانون الجديد. كتاب تصحيح دعوى يمكن ان يقدم من قبل من ليس مسجلا في ملفات موظف التسوية على انه طالب ملكية، شريطة ان يثبت بأن الحق نقل اليه كوريث او كمن اشتراها بطريقة ما، الكل خاضع للقواعد التي تحدد في القانون (فيما يلي :" جهة ثالثة ذات علاقة") يتم تحويل دعاوى المصادقة على الدعوى الى ممثلي السلطة لموظف التسوية.

٣.٢.٣ من اجل تنجيع وتقصير مراحل المصادقة على الدعاوى سوف تستعين السلطة بمحامين خارجيين، من متكلمي اللغة العربية، بالاضافة الى عمالها (فيما يلي :" **ممثلي السلطة**") ستلقى على عاتق ممثلي السلطة مهمة التوجه الى مدعي الملكية بتوجه مبادر اليه، وعرض عليهم تقديم كتاب مصادقة على دعوى، يقوم ممثلو السلطة بالشرح للمدعين حول معنى اجراءات التسوية الخاصة، مراحلها والقيمة الكامنة في انضمامهم الى مجمل مقدمي الدعاوى في منطقة معينة، ولدعوى معينة بشكل خاص، الى عملية التسوية. يتم تحويل نتاج عمل ممثلي السلطة الى موظف التسوية، الذي يعمل على تنفيذ التغييرات في قاعدة المعلومات المحتلنة لدعاوى الملكية. يتم اشتراط الارتباط مع المحامين الخاصين بالتزامهم بعدم تمثيل مدعي الملكية في اجراءات التسوية الخاصة وفحص تعارض المصالح الممكن.

٣.٢.٤ فترة تقديم كتاب مصادقة على دعوى هي تسعة اشهر من يوم نشر النداء الى مدعي الملكية في منطقة حسب البرنامج المدرج حسب البند ٣.١ (فيما يلي :"**الفترة المقررة**") خلال هذه الفترة، يمكن لكل من يرغب في مناقشة دعواه في المحكمة حسب نظم القضاء العادية، عدم تقديم كتاب مصادقة على دعوى وانما طلب تجديد الاجراءات عن طريق طلب خاص يقدم الى موظف التسوية. في كل حالة تقدم فيها دعوى بعد الفترة المحددة في القانون، لا يكون بامكانها التخفيف من حق الدولة في ان تسجل على شكل صاحب الارض التي قدم الادعاء بصددها، وحتى عدم تغيير تسجيل الارض على اسم الدولة كما تم, ويكون المدعي كما ذكر غير مستحق بالحصول على حقوق في الارض، حتى لو استطاع اثبات دعواه بل على تعويض مالي فقط، بشكل خاضع طبعا بان تقوم المحكمة باتخاذ قرار بانه يستحق ذلك.

٣.٢.٥ يشمل كتاب المصادقة على دعوى، من بين ما يشمل، التفاصيل التالية:

٣.٢.٥.١ طلب الحصول على مقابل حسب القانون الجديد بدل الارض التي طالب بها في دعوى الملكية الاصلية.

٣.٢.٥.٢ تفاصيل حول علاقة المدعي مع دعوى الملكية الاصلية، ونسبته فيها.

٣.٢.٥.٣ تصريح بان شروط التسوية في القانون الجديد مفهومة وواضحة له.

٣.٢.٥.٤ العنوان الكامل لتلقي البريد الرسمي من دولة اسرائيل والعنوان الذي يسكن فيه. يتم تحديد قواعد لارسال الرسائل الى المدعي، بما في ذلك للمدعي الذي لا عنوان له، مثلا عن طريق ارسال الاعلانات الى ممثل له.

٣.٢.٥.٥ موافقته على التنازل عن امكانية فحص دعوى الملكية في المحكمة حسب اجراءات قضاء عادية.

٣.٢.٥.٦ طالما بقي التصديق جزئيا فقط، والمدعين معنيين بتصليح تفاصيل في قاعدة البيانات، كلها او جزء منها – يتم تقديم دعوى تصحيح دعوى ويرق اليها تصريحات ووثائق اضافية كما هو مفصل اعلاه.

٣.٢.٦ انهاء مرحلة المصادقة على الدعاوى

يتم تحديد بديلين ممكنين لانهاء هذه المرحلة:

٣.٢.٦.١ المصادقة على الدعوى باكملها، حسب هذا البديل – كل مدعي الملكية يعترفون انهم المدعين الاصليين او بدلاء لهم، كما يظهر في قاعدة البيانات المحتلنة، وانهم يوافقون على توزيع المقابل بينهم بالنسبة التي تظهر في قاعدة البيانات وانهم يطلبون الحصول على مقابل بحسب القانون الجديد. في حال قبول تصديق كامل كما ذكر، يحول ملف الدعوى الى عناية لجنة المقابل.

٣.٢.٦.٢ تصحيح الدعوى كلها أو جزء منها ؛حسب هذا البديل - يمكن تصحيح كتاب الدعوى الاصلي وقاعدة البيانات. يمكن ان يتم التصحيح بموافقة الاطراف كلها او بموافقة بعضها. ستتم حتلنة التفاصيل في قاعدة البيانات حسب التصحيح، وتحويلها الى عناية لجنة المقابل، الكل كما هو مفصل لاحقا.

٣.٢.٧ قواعد لتصحيح الدعوى

٣.٢.٧.١ يمكن ان يقدم كتاب تصحيح دعوى من قبل واحد من مدعي الملكية، ويمكن ان يقدم بموافقة الاطراف كلها او بدون موافقتهم.

٣.٢.٧.٢ يعبر كتاب تصحيح دعوى عن تصحيح مدعي به في قاعدة البيانات، حسب اسس النقل بالتراضي، اوامر حصر إرث او تنفيذ وصية محتلنة، التي اتخذ القرار بها من قبل مسجل امور الوراثة او محكمة شرعية، حسب الموضوع، والتي لم تتم حتلنتها بعد في مذكرات الدعاوى وقواعد البيانات. يتم ارفاق كتاب الدعوى بالادلة لاثبات التصحيح المطلوب.

٣.٢.٧.٣ يذكر كل مدعي في كتاب تصحيح دعوى هل يوافق على التقسيم حسب ما يظهر في كل تصحيح مطلوب او انه لا يوافق.

٣.٢.٧.٤ يقوم مقدم طلب تصحيح دعوى بالمصادقة على انه اعلم كل المدعين في قاعدة البيانات حول طلبه. يفحص موظف التسوية هل تم تلقي موافقات / ردود فعل اخرى للتصحيح المطلوب من مدعي الملكية الآخرين، ام لا.

٣.٢.٧.٥ تتم المصادقة على تصحيح الدعوى من قبل موظف التسوية، وتتم حتلنتها في قاعدة البيانات اذا تمت بموافقة كل الاطراف (فيما يلي :" تصحيح دعوى بالموافقة") ويتم تحويلها الى لجنة المقابل.

٣.٢.٨ قواعد لتصحيح دعوى بدون موافقة الاطراف

في حال تقديم دعوى تصحيح دون موافقة الاطراف يتم تحويلها الى قسم الحسم في لجنة المقابل، من خلال حتلنة موظف التسوية حول الموضوع، بعد فحص بأن كل الاطراف تعلم عن ذلك.

٣.٢.٨.١ في حال تقديم كتب تصحيح دعوى من قبل كل الاطراف، تتم مناقشة الخلاف حول الحق في المقابل ونسبته امام لجنة المقابل.

٣.٢.٨.٢ في حال تقديم كتب تصحيح دعوى فقط من قبل جزء من الاطراف، يتم منح الصلاحية للجنة المقابل من اجل مناقشة جزء من الدعوى الاصلية الذي يمثل طلب مقدمي الطلب.

٣.٢.٩ تقسيم مساحة الدعوى في دعاوى تمت المصادق عليها من قبل جزء من المدعين

عندما لا يتم الحصول على موافقة كل الاطراف، حسب البند ٣.٢.٨.٢ يتم تاهيل لجنة المقابل بتحديد توزيع مساحة الدعوى الاصلية، من خلال ترقيمها في الخارطة التي تمثل الدعوى الاصلية، بين المدعين الذين وافقوا على اجراءات التسوية الخاصة وبين المدعين الذين لم يوافقوا على هذا الاجراء. مسالة الذين لم يوافقوا على اجراءات التسوية الخاصة يمكن ان يتواصل من خلال النقاش امام المحاكم، طالما كان المدعون او الدولة معنيين بها. لكن دعوى الملكية التي تتم مناقشتها حسب انظمة التسوية تجري فقط بما يتعلق بذلك الجزء المرقم الذي تحدد من قبل لجنة المقابل على انه الجزء ذو العلاقة للمدعين الغير موافقين. لك يكون لهؤلاء المدعين أي حق في المساحة المرقمة بالنسبة للمدعين الذين وافقوا على اجراءات التسوية.

٣.٢.١٠ سيتم تحديد حالات خاصة في التشريع، يتم فيها نقل النقاش من لجنة المقابل الى المحكمة.

تطبيق مفعول التسوية الخاصة - دعاوى خاصة

يمكن للجنة المقابل ان تبحث دعاوى خاصة، الكل بما يتعلق وبالدعاوى كما هو مفصل فيما يلي:

دعاوى ملكية التي تم الحصول عليها في ذلك الوقت، من قبل موظف التسوية، لكن الارض سويت بعد ذلك، من خلال تجاهلها، دون وجود اجراءات فحص حقوق بما يتعلق بها تحتسب على انها دعاوى حسب القانون الجديد في كل الامور.

على الرغم مما ذكر حسب القانون، دعاوى ملكية ارض، التي تمت المصادقة على شملها في كتب الدعاوى في الموعد الذي مرت فيه الارض المدعى بها اجراءات التسوية - تحتسب كدعاوى حسب القانون الجديد لكن بشكل خاضع للشروط التي ستحدد.

دعاوى ملكية التي صدرت بها قرارات لصالح الدولة - تفحص امكانية تطبيق مفعول التسوية الخاصة عليها بعد مرور اربع سنوات من يوم سريان القانون. هذا الفحص لن يتم بما يتعلق لمن قدم دعوى مضادة بدءا من قبول قرار الحكومة.

معالجة دعاوى ملكية حتى سن القانون

حتى إتمام التشريع تسري ترتيبات المقابل على الدعاوى على الملكية حسب قرار مجلس اراضي

اسرائيل ١٠٢٨، لكن يتم الاتفاق مع المتساهلين قبل دخول القانون الى حيز التنفيذ، بان يحصلوا على المقابل حسب نظام التسوية الخاص في حال سريان مفعول القانون وحسب الشروط التي تحدد في القانون.

في الدعاوى التي تجري اليوم في المحاكم حسب انظمة التسوية، يتم تسليم اعلان لمدعي الملكية، ان بامكانهم التفاوض حسب قرار ١٠٢٨ وعندها يمكنهم الحصول على المقابل حسب نظام التسوية الخاصة في حال دخول القانون الى حيز التنفيذ حسب البند ٣.٢.١٢.١.

٣.٣ مرحلة تحديد المقابل

تحدد لجنة التعويض حسب القانون وعلى اساس المواد التي تحضر امامها، المقابل بالارض او بالمال الذي يستحقه كل مدعي يصادق على دعواهن مقابل حصته في دعاوى الملكية

٣.٣.١ لجنة المقابل

٣.٣.١.١ في الامور المذكورة في البند ٣.٣.١ فيما يلي، تحسم لجنة المقابل.

٣.٣.١.٢ يمكن انشاء عدد من لجان التعويض، حسب تقدير المستهلكين والاكتظاظ. يتراس كل لجنة رجل قانون مؤهل لتولي منصب قاضي لوائي يعينه وزير القضاء، كما يكون عضوا فيها ممثل السلطة من بين عمالها، ممثل وزارة القضاء، ممثل ادارة اراضي اسرائيل وممثل القطاع البدوي الذي سيعينه الوزير المسئول عن السلطة.

٣.٣.١.٣ تكون لجنة التعويض مخولة باتخاذ قرارات على اساس ادلة خطية ويحق لها دعوة الجهات المتورطة في قضية معينة للمثول امامها.

٣.٣.٢ صلاحيات لجنة التعويض

صلاحيات لجنة التعويض تكون كما يلي:

٣.٣.٢.١ تحديد مساحة القطعة التي من الجدير منحها بالارض من مجمل الدعوى (انظر البند ١.٢)

٣.٣.٢.٢ تحديد هل الدعوى الاصلية هي دعوى محتفظ بها.

٣.٣.٢.٣ تحديد نسبة المقابل لنفس الدعوى في الارض كما تقرر ووصف في القانون في البند ١.٦.

٣.٣.٢.٤ الحسم في النزاع بما يتعلق بالملاحظات التي قدمت الى قاعدة المعطيات.

٣.٣.٢.٥ بحث الحالات كما يتم تحديدها في التشريع وحسب قرار مدير السلطة بما يتعلق بمكان البدل.

٣.٣.٢.٦ تحديد جزء من الارض المدعى بها يسري عليه التسوية حسب القانون الجديد بما يتعلق بدعاوى مدعي الملكية حول اجراءات التسوية الخاصة، كما ذكر في البند ٣.٢.٩.

٣.٣.٢.٧ تعطي لجنة التعويض لمدعي المقابل وثيقة ملزمة تحدد حقوقهم بما يتعلق بنطاق المقابل، بالارض، بالمال وفي قطع ارض للسكن المتطور، حسب الموضوع. كما يفصل في الوثيقة العلاقة في التبديل بين المقابل المختلف حسب القانون.

٣.٣.٢.٨ يقوم مدعي المقابل اثناء تقديم الوثيقة بالتوقيع على الموافقة كي يكون ممكنا استعمال الارض التي ستسجل على اسم الدولة لأي هدف يتم تخصيصها له، بما في ذلك اسكان بدو آخرين.

٣.٣.٣ قواعد ارسال الرسائل

٣.٣.٣.١ يتم تحديد قواعد لارسال الرسائل في القانون، تسري على اجراءات التسوية الخاصة وفي حال كان الامر ضروريا ايضا على اجراءات التسوية حسب القانون القائم. وذلك مع الاخذ بعين الاعتبار بشكل الدعاوى، بالنواحي المختلفة التي تتعلق بإسكان المواطنين البدو، ومنح توازن بين الرغبة في النجاعة وتقصير الاجراءات وبين المحافظة على حق الوصول الى القضاء.

٣.٣.٣.٢ مدعي المقابل الذي لا يمثل في اعقاب دعوتين مختلفتين أمام لجنة التعويض، يعتبر مدعيا لا يوافق على اجراءات التسوية الخاصة.

٣.٤. مرحلة تعيين مكان المقابل

يتم تحديد مكان المقابل من قبل سلطة البدو، بالتشاور مع المدعين قدر الامكان، وبشكل مندمج مع عمل طواقم التخطيط، طالما كان الامر ضروريا في اطار اجراءات السكن.

٣.٤.١ مكان المقابل في المساحات الموصوفة في البند ١.٣ يتم من قبل السلطة، بالتنسيق مع مديرية اراضي اسرائيل.

٣.٤.١.١ يتم منح ارض المقابل اذا تطلب الامر، بشكل يتطرق الى برنامج الاسكان الدائم، وبالأخذ بعين الاعتبار قدر الامكان بدعوى الملكية، لكن ليس بالضرورة في مكان مساحة الدعوى. كما يتم الاخذ بالحسبان اثناء تعيين مكان المقابل، برامج الاسكان الدائم، يتم التشديد على ان مساحات المقابل الصغيرة سوف يتم تركيزها في مجمعات محددة ومتواصلة، من اجل نجاعة استعمالها.

٣.٤.٢ يمكن تقديم استئناف على قرار السلطة بما يتعلق بمكان المقابل، أمام لجنة التعويض خلال ستين يوما.

٣.٤.٣ تعين السلطة مكان مناطق المقابل، فقط بعد ان تتاكد من استعداد الحاصلين على المقابل اخلاء الجزء الذي سيعطى للدولة، وبعد ان يتضح بان من يخلي المساحة يسمح للآخرين باستلامها، وفي حال وجود برامج بالنسبة لمن يستلم الارض التي يتم اخلائها، يعرب عن موافقته على ذلك.

٣.٤.٤ استئناف على قرارات لجنة المقابل

٣.٤.٤.١ يتم تحديد نظام الاستئناف او تقديم الاعتراض على قرارات لجنة المقابل عن طريق التشريع.

٣.٥ مرحلة تقديم المقابل

يتم منح التعويض بكامله يشمل دفع المبالغ المالية التي يستحقها مدعي الملكية ومنح ملكية الارض التي يتم تخصيصها لهم، فقط بعد ان استوفي المدعي كل الشروط التي حددت لذلك، بما في ذلك، بعد ان اخلى الارض التي تقرر بالنسبة لها انها ستصبح ملكا للدولة، وبعد ان وافق على استعمال الدولة للارض التي اخلاها، بما في ذلك من اجل اسكان الاخرين.

٣.٥.١ تنفيذ التزامات الدولة بالمقابل بالارض، المال او مساحات سكن يتم فقط عندما:

٣.٥.١.١ في حال كان من المقرر أن يقوم المطالب بتعويض بتغيير مكان سكنه كجزء من التسوية، يعطى له التعويض فقط بعد الانتقال.

٣.٥.١.٢ في دعاوى ملكية الموجودة داخل نطاق الخارطة الهيكلية لبلدة بدوية يعطى جزء من

المقابل الذي يتم تعريفه من قبل سلطة تسوية اسكان البدو، فقط بعد ان مكن مدعي الملكية بشكل فعلي استلام الارض التي اخلاها، لصالح من تقرر ذلك من قبل السلطة.

٣.٥.١.٣ في حال وجدت سلطة تسوية اسكان البدو انه في الفترة بين موعد اتخاذ قرار لجنة التعويضات وموعد إعطاء المقابل لم يستوفي المدعي التزاماته، تتوجه الى لجنة التعويضات بطلب الغاء قرارها.

في كل حالة تسجل نسبة الملكية على اسم المدعي الاصلي او ورثته...... وبشكل خاضع للتوقيع على الموافقة بتمكين استعمال الارض لأي هدف يحدد بما في ذلك سكن بدو آخرين (جولدبرغ البند ١٠٧).

٣.٦. مرحلة تسجيل الارض

٣.٦.١ مع نهاية مرحلة منح المقابل يتم تسجيل الارض التي تحددت في قرار اللجنة انها ستحول الى الدولة، على شكل ارض منظمة على اسم الدولة والارض التي منحت لمدعي المقابل تسجل على اسم مدعي المقابل على شكل ارض منظمة على اسمهم.

٣.٦.٢ يتم تسجيل الارض التي ليست ضمن اجراءات التسوية الخاصة او التي لا تستوفي اجراءات المحكمة حسب القانون القائم على اسم الدولة على شكل ارض منظمة بعد خمس سنوات من دخول القانون حيز التنفيذ، وتعمل الدولة من اجل تمكين استعمال نفس الارض لصالح الدولة والجمهور كله، وحسب التعليمات التي تسري عليها.

الفصل الرابع - اجراءات تسوية السكن الدائم

٤.١ اجهزة لتسوية السكن

يلزم تنفيذ الانتقال من حياة الشتات الى حياة السكن الدائم مجموعة من القرارات بما يتعلق باجراءات العمل وبالنسبة لحقوق الساكنين الدائمين خلال عملية الانتقال. يتم في هذا الفصل تفصيل التسويات والحقوق المقدمة للسكان اثناء تنظيم السكن. وهي مشابهة للمتبع اليوم لكن تم تنفيذ ملائمات فيها لإطار مسار التطبيق.

يوجد في هذا الفصل تمييز بين من ينقل مكان سكنه وبين من يتم تنظيم سكنه في مكانه.

٤.٢ نقل مكان السكن من الشتات الى سكن دائم

٤.٢.١ يعطى الاستحقاق لمساحات سكن متطورة، بسبب الانتقال الى سكن منظم، للعائلات بما في ذلك عائلات وحيدة المعيل او افراد بلغوا ٢٤ عاما في اليوم المحدد حسب القانون، شريطة انهم ليسوا اصحاب حقوق في مساحة للسكن.

٤.٢.١.١ يتم تحديد قواعد الاستحقاق لمن بلغ سن ١٨ الى ٢٤، حتى تقديم القرار لمصادقة الحكومة.

٤.٢.١.٢ الحقوق التي ستمنح في مساحات السكن للسكان البدو الذين يتم ترتيب سكنهم حسب هذا التقرير، ستكون حقوق ملكية.

٤.٢.١.٣ يدفع مستحق مساحة السكن حسب القانون الجديد قيمة الارض قبل التطوير (عن طريق خصمها من مقابل الارض التي يستحقها وفي حال عدم استحقاقه حسب لائحة الاسعار للدونم كما ذكر في البند ١.٥).

٤.٢.٢ مساعدة السكان الذين ينتقلون من الشتات الى السكن الدائم

٤.٢.٢.١ سوف يحصل السكان الذين ينتقلون من مكانهم لغرض السكن في بلدة دائمة على مساعدات مالية.

سلة المساعدة التي سيتم تحديدها وعدت لمساعدة من اجل ببناء البيت الدائم.

تجري في هذه الايام مشاورات بين وزارة المالية، مكتب رئيس الحكومة وسلطة البدو من اجل تحديد لائحة مساعدة مالية متفق عليها تبدل الطريقة القائمة للائحة الاسعار.

٤.٢.٢.٢ في حال تقرر انه لغرض تسوية السكن والتطوير هنالك حاجة الى العثور على سكن مؤقت قريبا من مكان السكن الدائم، يستحق المنتقلين مساعدة تصل حتى ٥٠.٠٠٠ شيكل جديد مقابل الانتقال المؤقت.

٤.٣ تسوية في المكان

٤.٣.١ يحصل المستحق حسب البند ١.٣ الذي يسكن في منطقة تقرر حسب خارطة هيكلية محلية او خارطة مفصلة على انها منطقة تسوية اسكان في نفس المكان، والذي يملك مساحة تتم تسويتها من اجل سكنه، على مساعدة من الدولة تساوي تكاليف تطوير القطعة. تكون مشاركة الدولة حتى ٧٥٪ من تكاليف التطوير مقابل قيمة التطوير لكل مساحة كما يتم اتخاذ القرار.

٤.٣.٢ لا يستحق صاحب الاستحقاق الذي تم تنظيم سكنه في مكان السكن الحالي، مساعدة كما ذكر اعلاه في البند ٤.٢.٢ على الرغم مما ذكر، يحق للسلطة تقديم سلة مساعدة محددة اذا طلبت من المواطن هدم ملحقات موجودة خارج نطاق المساحة التابعة له كما ذكر في البند ٤.٣.١.

٤.٣.٣ مدعي الملكية والمستحقين من عائلته حسب البند ٤.٢.١ الذين بقوا بعد التسوية والسكن في المساحة التي كانوا يملكونها والتي حصلوا عليها في اطار تسوية دعواه، سيتم خصمها من مساحة القطعة التي يجلس عليها من المقابل في الارض على دعواه.

٤.٤ تشجيع البلدات القديمة على استيعاب التوزع

البلدات القديمة (تل السبع، راهط، اللقية، عرعرة النقب، حورة، شقيب السلام وكسيفة) التي تستوعب السكان في اطار تسوية المسار المقترح، سوف تحصل على مساعدات يتم تحديدها في

المسار المقترح وحسب قرار الحكومة مقابل كل عائلة يتم استيعابها.

٤.٥ استيفاء الجداول الزمنية

٤.٥.١ بما يتعلق بالسكان الذين ينتقلون من مكانهم لغرض السكن: يحصل من يخلي المساحة والمباني التي يطلب اخلائها في الموعد المحدد من قبل السلطة، على كامل المساعدة حسب البند ٤.٢.١.٣. من يخلي متأخرا يستحق مساعدة بنسبة اقل. من لا يخلي حتى نهاية الفترة التي تحددت يتم اتخاذ اجراءات تطبيق ضده. في حال اضطرت الدولة الى استعمال اجراء تطبيق لا يكون الشخص الذي تم إخلاؤه مستحقا للمساعدة المحددة، يحق للدولة فرض تكاليف الاخلاء عليه حسب قانون الاراضي والتنظيم والبناء.

٤.٥.٢ بما يتعلق بالسكان الذين تم تسوية سكنهم في المكان: سيتم تعيين مواعيد واضحة للتسوية في المكان واستصدار رخص بناء. من لا يسوي مكان سكنه بحسبها، حتى نهاية الفترة المحددة، سوف يتم اتخاذ اجراءات تطبيق ضده، من لا يستوفي الموعد المحدد لا يكون مستحقا لمشاركة الدولة بحسب ما ذكر في البند ٤.٣.

الفصل الخامس - تطبيق القانون

٥.١ تطبيق قوانين الاراضي

يدعم جهاز المقابل والبرنامج الطلائعي لتسوية السكن المقترح في توصيات طاقم التطبيق، الذي يعتمد على القواعد المركزية التي وضعتها لجنة جولدبرغ، هذا الواقع الذي يجري فيه سكن البدو في النقب حسب قوانين دولة اسرائيل. لا يمكن ان ينجح البرنامج المقترح من قبل لجنة جولدبرغ ومن قبل طاقم التطبيق، دون ان تقوم الدولة بتطبيق قوانينها بما في ذلك قوانين الاراضي والتنظيم والبناء. تنفيذ القانون هو جزء اساسي من وجود أي إسكان منظم في دولة قانون.

"الامور تختلف بشكل كامل بكل ما يتعلق بتطبيق القانون في المستقبل على مباني غير قانونية تم بناؤها بعد اقامة اللجنة. من الآن فصاعدا يجب ان يكون هنالك تطبيق صارم وشديد بدونه لا فائدة من توصياتنا..... انعدام تطبيق القانون سوف يتسبب باضرار كبيرة في ثقة الجمهور بالسلطة، وسوف يقوض النظام الاجتماعي" (البند ١٣٩ من توصيات جولدبرغ).

٥.٢ امتلاك وبناء مبان جديدة

٥.٢.١ مبان غير قانونية جديدة: يعمل جهاز تطبيق القانون الموصوف في هذا البند، كما اوصت لجنة جولدبرغ:" من الآن فصاعدا يجب ان تكون هنالك تطبيق للقانون بشكل صارم ورادع " منذ لحظة اتخاذ قرار الحكومة يجب العمل بما يتعلق بالبناء الجديد (من خلال تفعيل مختلف الادوات القضائية وفرض سلطة القانون الموجودة تحت تصرف سلطات فرض القانون).

٥.٢.٢ مبان غير قانونية قائمة: من المقرر ان تاخد سياسة تطبيق القانون بما يتعلق بمباني غير قانونية قائمة، بالحسبان تقدم اجراءات التسوية حسب القانون، من اجل المساعدة قدر الامكان في دعمها.

٥.٢.٣ يتم تحديد الادوات القضائية والمدنية، لغرض معالجة الملكية غير القانونية على الارض، المطلوبة لدولة لغرض تطبيق حلول السكن، والتي تمكن من رفع اليد عن ارض يمتلكونها بشكل غير قانوني، وذلك من اجل تمكين اخلاء كامل لمجموعة من الاراضي. وعند الحاجة سيتم تحديد انظمة جديدة بما يتعلق بتفعيل هذه الادوات او تحديدها في تشريع ادوات اضافية، الكل بهدف تحسين قدرة الدولة على الحفاظ على اراض

خالية والعمل بحرية في الارض المطلوبة لغرض تطبيق اهداف هذا القانون.

٥.٤ جهاز تطبيق قوانين التنظيم والبناء وقوانين الاراضي

يتم تنظيم جديد في مجالات التنسيق والعلاقات المتبادلة بين الهيئات، حتى احضار الموضوع لاتخاذ قرار حكومي، لقطاع تطبيق القانون في مجال قوانين التنظيم والبناء وقوانين الاراضي، من اجل تمكينها بشكل ناجع ومنسق بالوقوف بالمهام التي يمكن ان تطلب منها في النقب.

٥.٥ تأهيل مفتشين

٥.٥.١ يتم تاهيل المفتشين الذين يعملون في النقب للعمل حسب قوانين التنظيم والبناء للعام ١٩٦٩. يتم تاهيل كل المفتشين الذين يعملون في النقب (الوحدة القطرية لمراقبة البناء في وزارة الداخلية، قسم التفتيش في مديرية اراضي اسرائيل والدورية الخضراء) للعمل حسب قانون التنظيم والبناء وحسب قانون الاراضي، من اجل زيادة المرونة وقدرة العمل المندمجة.

٥.٥.٢ تتم تقوية القوة التي تعمل في الموضوع في شرطة اسرائيل في اطار اللواء الجنوبي، بشكل لا تؤثر فيه نشاطات تطبيق القانون المطلوبة نتيجة احتياجات عملية اضافية او مختلفة في اللواء.

٥.٥.٣ تم تنفيذ اجراءات لتقوية قدرات جهات تطبيق القانون في وزارة الداخلية ومديرية اراضي اسرائيل.

الفصل السادس – تنظيم

٦.١ الهيئة المنظمة في مكتب رئيس الحكومة

تعتبر عملية تسوية السكن عملية معقدة وتلزم تنسيقا متعدد الاجهزة وواسع. يعمل فيها، اضافة الى سلطة تسوية اسكن البدو مكاتب حكومية وهيئات سلطة اخرى.

سوف تقام في مكتب رئيس الحكومة هيئة تنفيذية تكون وظيفتها قيادة كل الاجهزة من اجل الوصول الى هدف إسكان دائم للبدو، إلى جانب إجراءات تطوير واسع يتم توجيهها الى تحسين وضع السكان البدو بشكل عام.

الهيئة التنظيمية هي هيئة صغيرة ويتم تعيين من يترأسها من قبل رئيس الحكومة، بموافقة الحكومة.

٦.٢ سلطة تسوية اسكن البدو في النقب

هيئة تسوية اسكن البدو التي اقيمت حسب قرار الحكومة رقم ١٩٩٩ من يوم ١٥.٧.٢٠٠٧، هي الهيئة المركزية لتسوية سكن البدو في النقب.

تشكل السلطة وحدة حكومية التي سيمنح لها مركز مستقل في إطار الميزانية وإدارته، الاستشارة القانونية، إدارة القوى العاملة والقدرة على التعاقد مع جهات خارجية لاغراض تطوير مختلفة.

اوصت لجنة جولدبرغ بان تكون السلطة تنظيما عاما يقام حسب القانون (البند ١٤٠) وجد طاقم التطبيق بأن مجالا حساسا من هذا النوع يتعلق ببلورة علاقة الدولة مع جمهور كبير، وادارة موارد ارض كبيرة يجب ان يكون ذو علاقة اكثر قوة مع الدولة من امكانيات العمل في تنظيم حكومي. مع ذلك وفي اطار هذا المفهوم، حاول طاقم التطبيق اعطاء السلطة اغلب قدرات التنفيذ المستقلة التي تحتاجها.

٦.٣ تعمل السلطة عن طريق نشاطها حسب المسار المقترح، على شكل مناطق محددة مسبقا، التي يتم تخصيص طاقم عمل مستقبلي لكل واحدة منها.

٦.٤ يتم تقوية مستوى الحقل التابع للسلطة بشكل كبير، لغرض نشاطاتها، ويتم تنظيم السلطة كي تكون صاحبة قدرات على التخطيط الاستراتيجي، تخطيط التطوير، العناية بمجتمعات تنقل مكان سكنها الى مكان جديد، وتنفيذ صفقات ارض وكل ما يطلب منها حسب البند ٦.١.

٦.٥ حسب المسار المقترح للتطبيق تم تنفيذ عمل هيئة شامل بين مكتب رئيس الحكومة، وزارة

المالية، مديرية خدمات الدولة وسلطة البدو التي تم خلالها تحديد مبنى السلطة ونطاق القوة العاملة التي ستكون تحت تصرفها.

٦.٦ يلزم مسار التخطيط الهيكلي المفصل، تنظيما خاصا لاقامة حتى ٣٠ طاقم تخطيط متعدد المجالات وتفعيلها من قبل هيئة مركزية كما سيحدد في قرار الحكومة من خلال دمج وثيق بين سلطة اسكان البدو في النقب، مديرية التخطيط ومكتب التخطيط اللوائي في لواء الجنوب. يحوي كل واحد من الطواقم مهنيين في مجالات التخطيط والهندسة ذات العلاقة وكذلك مستشار مختص بمشاركة الجمهور.

٦.٧ تحرير قاعدة البيانات المحتلنة

تنفيذ هذه التوصيات يلزم استعدادات خاصة لمكتب موظف التسوية وتسجيل الاراضي في لواء الجنوب.

الملحقات

الملحق أ – حتلنة معطيات دعاوى الملكية

حتى بدء سريان القانون ستقوم وزارة القضاء بتحرير قاعدة البيانات المحتلنة للمعطيات الموجود اليوم في دعاوى الملكية، كما تظهر في مذكرات الدعاوى في مكتب التسوية. وذلك من اجل ان يكون بالامكان البدء في التسوية الجديدة حالا مع بدء سريان القانون.

يبدا موظف التسوية عمليات لحتلنة قاعدة البيانات المذكورة حالا مع اتخاذ قرار الحكومة، وذلك من خلال حتلنة المعلومات التي تظهر في مذكرات الدعاوى. تتم حتلنة المعلومات هذه حسب المعطيات المتوفرة في الملفات، حسب توجهات المدعين انفسهم او بدلائهم وكذلك حسب قواعد خاصة يتم تحديدها في القانون بما يتعلق بمخالفة حقوق دعاوى ورثة المدعين الاصليين.

١ . **تشمل قاعدة المعلومات تفاصيل محتلنة قدر الامكان بما يتعلق بدعاوى الملكية بما في ذلك:**

١ .١ المساحة التي تتعلق بكل دعوى، اسماء المدعين وحصتهم النسبية في الدعوى.

١ .٢ أسماء المدعين المنتقلين (من منطلق الميراث، اتفاقية او قواعد الحسم كما هو مفصل لاحقا) وحصتهم النسبية في الدعوى وكذلك تفاصيل هؤلاء المدعين في حال وجودهم.

٢ . تحديث قاعدة البيانات عن طريق مراجعة كل مذكرات الادعاء وحتلنة التغييرات التي حدثت خلال السنين، بما في ذلك حصر الارث، اوامر تنفيذ ميراث وحتلنة الاتفاقيات الموجودة في الملف

٣. يتم تحويل حقوق المدعين الاصليين الذين توفوا، عن طريق حتلنة حصر الارث او امر تنفيذ الميراث الذي اعطي بصددها. في حال لم يتم تسليم هذه الوثائق تدخل الى حيز التنفيذ قواعد الحسم التي سيتم تثبيتها في التشريع. حسب هذه القواعد، النصف من "حق الادعاء" للمدعي الاصلي الذي توفي تنتقل الى الزوج او الزوجة، والنصف لاولاده. في حال عدم وجود زوج او اقارب، يحول الحق الى الدولة. سوف يحاول موظف التسوية خلال عملية حتلنة قاعدة البيانات فحص وجود معطيات ليست موجودة في حوزته بما يتعلق بتوزيع الدعوى وعند الحاجة يتوجه الى المحكمة الشرعية. يحصل موظف التسوية، لغرض تفعيل قواعد الحسم الخاصة، على توجه حر الى السجل السكاني.

٤ . تتم حتلنة وتجديد قاعدة المعلومات حتى تسعة اشهر من موعد قرار الحكومة بهذا الموضوع، وقبل بداية سريان القانون، وذلك بمسئولية وزارة القضاء.

٤.١ يحدد في التشريع بان قاعدة البيانات المحتلنة المفصلة اعلاه، تكون دليلا في الدعاوى التي يتم تداولها او التي سيتواصل تداولها في المستقبل قبل قرار التسوية.

الملحق ب- تحفظ عضو طاقم التطبيق ، يارون بيبي

الموضوع : تقرير طاقم التطبيق لتقرير غولدبرج

١. النسخة الأخيرة للتقرير التي تم تسليمها ليدي يوم البارحة، تضمنت عدة تغييرات، من ضمن هذه التغييرات إعطاء مقابل بشكل أراض أو أموال ، للأراضي التي تم مصادرتها ضمن أوامر الأراضي ، و قانون شراء الأراضي وقانون شراء الأراضي في النقب. حسب المعطيات التي تم البحث فيها لدى المدير العام لمكتب رئيس الحكومة ، نتكلم هنا على حوالي ١٨٣٠٠٠ دونم.

٢. بودّي أن أتحفظ من هذا البند في التوصيات ، من الأسباب التالية :

أ. حسب قانون شراء الأراضي ، تم في السنوات الأولى للدولة مصادرة أكثر من مليون دونم في كل أنحاء الدولة. إعطاء الفرصة للبدو ، التي لم يتم إثبات ملكيّتهم على الأرض المصادرة أبداً (وبهذا السياق من المحبذ التمعن في فاتحة تقرير غولدبرج) لأخذ تعويض أرضي مقابل المصادرة ، بينما في نفس الوقت ليس من الممكن نيل هذه الفرصة في المصادرات الأخرى حسب هذا القانون، سيصعب هذا الأمر على إعطاء تعويضات في سائر أنحاء الدولة وسيشكل ذريعة لطلب تعويض أرضي أيضاً لمصادرات من هذا القبيل ، على الأخص أنه بشكل عام ، المصادَرين غير البدو ، يوجد بحوزتهم إثباتات قوية وراسخة للملكية على الأرض . تسوية من هذا النوع قد تدفع المصادَرين الذين تم تعويضهم بشكل مالي أن يفتحوا من جديد إجراءات التعويض.

ب. ضم المساحات المذكورة سترفع من كمية الأراضي التي ستعطى بالمقابل .

ج. قرار من هذا النوع بإمكانه إضعاف ودهورة سلطة القانون بذالك أن مصادَرين معيّنون الذين أعادوا أرضاً ونالوا تعويضاُ في الوقت وحسب الأنظمة ، سوف ينالوا في نهاية المطاف أقل من البدو الذين لم يعيدوا الأرض، بعضهم بنو عليها بشكل غير قانوني والآن سيحوزون على تعويض مكبّر.

أنا أقترح تعديل هذا البند حيث يتم إعطاء تعويض مالي فقط.

باحترام

يارون بيبي

مدير المديرية

الملحق ج : تعديلات في تقرير الطاقم المتعدد الوزارات لتطبيق توصيات لجنة تسوية اسكان البدو في النقب التي تم اتخاذها في اطار جلسة الحكومة التي جرت في ١١/٩/١١

من قرار الحكومة رقم ٣٧٠٤

البند ١٠ تعديلات على تقرير التطبيق

استكمالا للبند ٢ أعلاه، يتم تعديل توصيات طاقم التطبيق كما يلي:

أ . تتبنى الحكومة ما ذكر في البند ٨٧ من تقرير لجنة جولدبرغ وتقرر انه لن يتم اعطاء تعويضات بأرض بديلة خارج المنطقة المحددة في ذلك البند كما يلي: المساحة الواقعة شرقي شارع ٤٠ بدءا من شمالي بيت كما، جنوبا عن طريق بئر السبع، مفرق النقب، مفرق طلاليم، ومن هناك على طول طريق ٢١١ بإضافة مساحة مثلث راهط التي يحددها قاطع يصل جنوبا، على طول شارع ٢٦٤ وحتى مفرق هنسي ومن هناك شرقا على طول شارع ٣١٠ حتى مفرق لهافيم وشمالا على طول طريق ٤٠ حتى مفرق بيت كما. هذه التوضيحات تضاف الى البند ١,٩,١,١ في تقرير طاقم التطبيق. من اجل إزالة الشك، لن تعطى بدائل بالأرض ولن يتم تخطيط سكن غربي شارع ٤٠، عدا منطقة مثلث شمال راهط ومنطقة بير هداج.

ب . يتم احضار قرار اقامة بلدة جديدة لمصادقة الحكومة.

ج . دعاوى ملكية –

أ. يسري الترتيب المقترح فقط على من قدم مذكرة دعوى حتى يوم ١٩٧٩/١٠/٢٤ ولم يتم رفض دعواه من قبل موظف تنظيم او محكمة.

ب. استكمالا للبند ٩١ من تقرير جولدبرغ، فإن الترتيب المقترح يسري على الارض التي يمتلكها المدعي وقام بفلاحتها وليس على دعاوى ملكية على ارض للرعاية. والقانون يذكر، بأن هذا الترتيب المقترح لا يسري عليها.

ج. يتم تحديد مساحة الأرض لغرض منح تعويضات بأرض بديلة، بحسب ادلة الفلاحة او السكن قريبا من موعد تقديم مذكرات الدعوى الاصلية وشريطة ان الارض لم تكن مملوكة في نفس الموعد وغير مملوكة اليوم، من قبل الدولة او من قبل أي شخص آخر بحسب اتفاقية معها.

د. اصدار التوجيهات بأن موضوع التعويض بالارض البديلة مقابل دعاوى ملكية على الارض الموجودة داخل خارطة هيكلية محلية سارية المفعول، لبلدة بدوية في النقب، في يوم قرار الحكومة، سوف يتم فحصه ومناقشته في إطار اجراءات التشريع، وحتى موعد المصادقة على مسودة القانون في لجنة الوزراء لموضوع التشريع.

هـ. استكمالا لما ذكر في البند ٨٠ من تقرير لجنة جولدبرغ، والذي بموجبه يجب تحديد قواعد بكل ما يتعلق بطريقة تطبيق الترتيبات على الاراضي التي تمت مصادرتها، قبل تقديم اقتراح القانون الى الكنيست، يتم

عرض هذا الموضوع للنقاش في اللجنة الوزارية لموضوع التشريعات. اللجنة الوزارية لموضوع التشريعات تكون مخولة ببحث موضوع منح الدفعات المالية مقابل المصادرة، لكن لن يتم منح بدائل بالأرض مقابل الاراضي المصادرة، إلا إذا كانت موجودة في مجال بلدة قائمة، او لغرض اقامة بلدة جديدة كما ذكر اعلاه في البند ١٠ (ب)